

KÜLÖNJÁRAT

Fiatal kárpátaljai szerzők antológiája

Kárpátaljai Magyar Könyvek
255.

Megjelenését támogatta
a Nemzeti Kulturális Alap



Az antológiában szereplő írások az *Együtt* c. folyóiratban jelentek meg
A kiadványban fiatal kárpátaljai képzőművészek alkotásait mutatjuk be

Válogatta, szerkesztette, a jegyzeteket és az ajánlást írta:
Szemere Judit

Lektorálás, előszó:
Füzesi Magda

A borítón: **Szilágyi Sándor grafikája**

© **Intermix Kiadó**, 2017

© **Az antológia szerzői:** Ambrus Flóra, Ámorth Angelika, Bakos Zsuzsanna, Barató Ágnes, XI. Bíró Gergely, Cserniga Gyula, Csornij Dávid, Fényes András, Gogola Zoltán, Hájas Csilla, Ifj. Hidi Endre, Juhász László, Kalitics Erika, Kopriva Nikolett, Kovács Eleonóra, Kulin Ágnes, Lizák Alex, Marcsák Gergely, Máté Edvárd, Németi Anett, Pák Diána, Pógyor Adrián, Shrek Tímea, Szalontai Alexandra, Szilágyi Sándor, Tóth Dominika, 2017

Felelős szerkesztő: **Szemere Judit**
Műszaki és tördelőszerkesztő: **Dupka Zsolt**
Készült a Shark Kft-ben
A könyv elektronikus változata:
www.kmmi.org.ua (Könyvek)

ISBN 978-963-9814-86-8
ISSN 1022-0283

KÜLÖNJÁRAT

Fiatal kárpátaljai szerzők antológiája



INTERMIX KIADÓ

Ungvár – Budapest

2017

REPÜLNI VAGY SZÁLLNI?

NÉHÁNY GONDOLAT ELŐSZÓ HELYETT

A közelmúltban egy könyvbemutatón az egyik irodalomkritikus körmonfortan megfogalmazva ismételte el az utóbbi időben többször elhangzott kérdést: van-e olyan fogalom, hogy kárpátaljai irodalom, és ha van, miért nincs? Megvallom, szíven ütött a dolog. Régóta tudott, hogy vannak, akik úgy gondolják, ha ők nem olvasnak kárpátaljai alkotóktól, akkor kárpátaljai irodalom nem is létezik...

Valójában el lehetne gondolkodni azon, mi teszi kárpátaljaivá, erdélyivé, felvidékievé a magyar irodalom egy-egy szeletét? Talán az, hogy a különböző régiókban született alkotások a helyi jellegzetességeket boncolgatják. Hiszen belülről jobban látszanak a bajok és az örömek is. Aki ezt vitatja, rég hátat fordított a szülőföldnek, vagy soha nem is volt otthon a felnevelő tájban.

De térjünk a lényegre. 2013-ban az Intermix Kiadó *Szárnypróba* címmel útjára bocsátott egy antológiát, amelyben pályakezdők írásai szerepeltek. A kötethez Vári Fábián László írt ajánlást, azt kívánva, a fiatalok tapasztalják meg a repülés csodáját.

Három évvel ezelőtt tizenhárom tollforgató tette le írásait az olvasó asztalára. A megmérettetés mindig nehéz és kockázatos. A közönség elfogulatlan ítész: van, aki dicsér, van, aki szigorú szemmel bírál. A nyilvánosság elviseléséhez hatalmas lelki erő szükséges. Talán ezzel magyarázható, hogy a tizenhá-

romból hét „szárnypróbás” alkotó nevét már nem találja az irodalombarát az új antológiában.

Manapság a „fészekhagyás” művészete nem egyszerű dolog. Gyakran létbizonytalanság nehezíti az önállóvá válás útját. Márpedig az idő múltával egyre szűkebb lesz a belső kalitka. Bizonyára ezért kopogtatott az Intermix Kiadó ajtaján az új nemzedék, amely megérni látszik arra, hogy egy második antológiában kínálja meg az olvasókat írásaival. De nézzük, miből csemegézhetünk. Az elmúlt három esztendőben a *Szárnypróbában* szereplők közül Ámorth Angelika, Hájas Csilla, Kovács Eleonóra, Marcsák Gergely, Némethi Anett és Pák Diána jelentkeztek újabb írásaikkal az *Együtt* c. folyóirat hasábjain. A folyóirat legfiatalabb szerzői közé azóta Ambrus Flóra, XI. Bíró Gergely, Csornij Dávid, Kopriva Nikolett, Pógyor Adrián, Shrek Tímea és Tóth Dominika is felzárkózott. E tizenhárom fiatal alkotásai kerültek be az új kötetbe. Mint a könyv forgatásakor kiderül majd, korábban az írások az *Együtt*ben már napvilágot láttak. Tizenhárom fiatal képzőművész alkotásai is emelik a kiadvány színvonalát. Ezek mondanivalójára is érdemes odafigyelni.

Különjárat indul az új antológiával (a fogalmat Marcsák Gergelytől kölcsönöztem), amelynek utasai mind egyéniségek. Miben hasonlítanak és miben különböznek? Írásaikban elmélyedve azt tapasztaltam, hogy közös bennük a bezártság érzésének megfogalmazása. (Ezt az állapotot mi, az anyaország határain túl született magyarok talán a génjeinkben hordozzuk.) Van, hogy ők maguk, előfordul, hogy mások építik köréjük a ketrecet. Kutakodnak a lélek bugyraiban, eltévednek a labirintusokban. Írásaikra ránehezedik az Ukrajna keleti megyéiben dúló háború, tapasztalatok hiányában válaszokat keresnek erkölcsi kérdésekre. Hasonlítanak a szerelmi csalódások megélésében, szerepjátékokba bonyolódnak, visszaidézik a gyermekkort vagy a kamaszkort, amikor még boldogok voltak, nem nyomta a vállukat a felelősség súlya. Visszajárnak a múltba, szülői magatartásformákban keresnek kapaszkodót, „hozott anyagból” építkeznek. Miben különböznek? Az eszközök használatában, amelyekkel meg akarják jeleníteni belső világukat. Vári Fábián László a *Szárnypróba* című antológia fűlszövegében rámutat, hogy a szerzők olykor bizonytalanok a formában, a jelzők megválasztásában, de őszinte önmagukat adják. Az új antológiában is hasonló hiányosságok miatt válik földhözragadttá egy-egy jó vers

vagy kispróza. Az alkotóktól nem fogadhatjuk el a nyelvi igénytelenséget. Nemcsak repülni, szállni is meg kell tanulnia annak, aki messzire tekint és el akarja érni a célját. Ami pedig külön terhet róhat egy kárpátaljai magyar alkotóra: sorstársai szószólójának lenni. Hogy is tanultuk Saint Exupery-től? „Jól csak a szívével lát az ember. Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan.” Ezt a lényegest kell megírnia annak, „aki dudás akar lenni.”

Kívánom a kötetben szereplő szerzőknek, hogy legyen erejük és kitartásuk a sikerek és a kudarcok elviseléséhez.

Füzesi Magda



1997-ben születtem a kárpátaljai Visken. Írni azóta próbálkozom, hogy megtanultam mondatokat összerakni, ennek eredményeképpen középiskolás koromban jelentek meg írásaim az *Együtt* folyóiratban, valamint 2014-ben került kiadásra önéletrajzi könyvem, a *Candy*, amiben a cukorbetegségemmel való együttfejlődésről írok viszonylag hosszú oldalakon keresztül. 2013-ban a 36. Kárpát-medencei Középiskolás Irodalmi Pályázatra beküldött művet beválogatták az 50 leg-

jobb pályamunka közé, így egyedüli kárpátaljaiként részt vehettem a sárvári írótáborban, ami meghatározó mérföldkő volt számomra, és sokat fejlődtem az ott töltött idő alatt. Főleg prózában alkotok, néha beleártom magam a versek világába, de ezeket a „műveimet” sosem terveztem nyilvánosságra hozni. Jelenleg másodéves orvostanhallgató vagyok a Debreceni Egyetemen, ahol próbálom kihozni magamból a maximumot, és nem kiégni, egy régi álmom teljesítéséért: hogy jó orvos legyek.



Denevér

„Én is észrevettem, hogy óvatosan kell bánni saját stílusunk kialakításával.

Ha már nem felel meg az, amit festünk annak, amit gondolunk – elindul a futószalag-művészkedés.”



1987-ben született Munkácson. Tanulmányait a Munkácsi 3. Sz. II. Rákóczi Ferenc Középiskolában kezdte, ahol 2005-ben érettségizett. Párhuzamosan a helyi Munkácsi Mihály Képzőművészeti Iskola növendéke volt. 2005-ben felvételt nyert a Kárpátaljai Képzőművészeti Főiskolára, 2010-ben szerzett diplomát festészet szakon. Mesterének elsősorban Kopriva Attilát és Igor Lucenkót tekinti.

2011-től alapító tagja az ArtTisza Művészeti Egyesületnek, 2012-től a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT).

Aktívan részt vesz az ukrajnai és külföldi – magyarországi, szlovákiai, németországi, romániai – alkotótáborok és művésztelepek munkájában. Alkotásait Munkácson, Ungváron, Beregszászon több alkalommal is megtekinthette a kárpátaljai művészetkedvelő közönség. Csoportos kiállítások keretében Magyarországon is bemutatkozott, többek között Budapesten és Balatonföldváron.

Jelenleg Munkácson él és dolgozik.

KETTESBEN ÖNMAGAMMAL

Bezártak ide és nincs levegőm. Olyan falak vesznek körül, amiket nem láthatok, mégis érzem, hogy ott vannak körülöttem. És ráadásul nem is fal alakúak... Nincs sem kocka, sem gúla, de még gömb formája sem annak az alakzatnak, ami bezár. Már körbefonta a karomat, követi csípőm ívét, beférkőzik az ujjamon szúrt sebekbe. A tarkómon jégvirág mintát rajzol ki, mintha tetoválásom lenne. Minden egyes hajszálamat körülvette ez a fal. Ráidomult a testemre.

Nyilván elasztikus, velem jön mindenhova, hordozom a saját börtönöm. Mégsem enged kiszabadulnom. Megadja nekem a szabadság illúzióját, egy pillanatig odaad mindent, és elhiteti velem, hogy az enyém, hogy igazi az, amit látok. De nem az. Fájdalmas csalódás ez a kielégítő extázis után. Ha ezzel mégsem elégednék meg, rémképeket rajzol. Jól tudja, mitől félek, túlságosan is jól. Ismer engem. Tudja, hogy nem teszem a padlóra a lábam, ha az ágyamon ülök, hogy semmiféle ágy alatt élő veszedelemnek ne legyek prédája. Erre ő mit lép? Odaszögezi mind a tíz lábujjamat a padlóhoz, hogy ne tudjam felhúzni és takaró alá dugni, és csalival csalogatja ki gyermekkori, ágy alá száműzött rémeimet. Csak akkor tépi ki a szöveget, ha már ordítok félelmemben, mint a veszett. Jobb kínzó, mint egy Dementor, lehetetlenebb kitörni belőle, mint az Azkabanból.

Pórázra kötve vezet mindenféle finomságok között. A kezem hátrakötve, számon krokodil-ragasztó. Kajánul nevet rajtam, a tehetetlenen. Én, az alávetett, és börtönöm, az Úr. Közben pedig ő az elefánt a porcelánboltban. Elpusztít minden szépet, néha csak szimpla realista szemléletével felruházva azt. Mert szerinte száraz kenyéren tengődni jobb, mint habos tortát zabálni és utána nagyot koppanni. Sivatagban éget szárazzá, csak azért, hogy az oázisban megmártóztatva kínozzon száraz bőröm égése, mert rég megvonták tőle a vizet.

Rám rakja minden terhet. Hátam görnyed a súlyától. Olyan súly is nyomja vállam, ami fölösleges és nem is az enyém. Másé, de nekem kell cipelnem. Hogy miért? Mert zsarnokom, akit kegyetlenségből pont fölém rendeltek, válogatás nélkül halmoz mindent, ritkán szelektál, sosem üríti ki teljesen a készletet, telhetetlenül egyre többet és többet akar.

Azért van körülöttem és nem bennem, hogy hamarabb érzékeljen, mint én. Felfogja az ingereket, eldönti, hogy reagáljon rájuk, és utasít rá, hogy megtegyem, amit mond. Nincs fölötte hatalmam. Amit látok, azt ő értelmezi, amit ízelek, arról eldönti, megérdemlem-e, ha nem tetszik neki, amit hallok,

megszünteti a zajforrást. És most sem hagy békén. Kényszerít, hogy úgy mozogjanak ujjaim a billentyűkön, ahogy ő diktálja – az a kis hang, ami nélkül nem tudnék olvasni és gondolkodni. Igen, ez ő.

Én nem ismerem őt, ő viszont annál jobban engem. Ő nem én, de én ő vagyok. Ahogy erre rácszmelek, máris hurok szorul a torkomra, ami fojtogat. Nem engedi, hogy megismerjem, de álomban egyre többet tudok meg róla.

Szeretek álmodni. Akkor szabad vagyok. Kiszabadulok ebből a börtönből és a lehulló láncok érzésétől megszédülve mindent bejárok, amit csak lehet. Ahova csak csöppenek, mindent teljesen a részemre teszek és az élményeket is itt szerzem. A mezei virágok illatára és a zsurlók csiklandozására is innen emlékszem. Innen tör fel emlékeimbe, milyen a tenger hangja igazából, és hogy milyen aranylós is a homok. Az álombéli, valóságban meg nem írt, névtelen szimfóniáknak a legszebb a csengésük, mert én hallok őket. Az igazi én, aki csak ilyenkor merek lenni. Álarc és valódi tudat nélkül. Gondokat mellőzve, a jövőn nem gondolkodva, elfeledve mindenkit. Ilyenkor rájövök, hogy mégis van bennem szerethető dolog, talán érek is valamit, lehet többet egy fabatkánál. Önmagamnak adom a legjobb tanácsokat, amikor kettesben beszélgetek a tükörképpemmel és válaszol. Vagy csak megvitatom a nap eseményeit a hangommal és értékelem őket. Meglátom a világban mindazt a szépet, amit börtönöm nem enged tapasztalni.

A börtönöm szerint van rossz és van még rosszabb, hogy a kevésbé rosszat jobbra tegye. Álombeli önmagam szerint a rosszat és a jót egy vékonyka határ választja el egymástól: az az álarc, amit a világnak mutatok. Igen, minden mosolyomat az álmaimnak köszönhetem.

Aztán fel kell ébredjek, vissza kell préselődnöm börtönömbé. Könnycseppeket ejtve elbúcsúszom magamtól, várom, hogy újra találkozzunk. Mert nem jön minden éjszaka, sőt, mostanában egyre ritkábban. Azt mondja, hagyjak egy kis nyílást a börtönömon, hogy levegőhöz jussak, és ne engedjem, hogy akkora súlyt rakjon rám. Nem érti, hogy nekem kell viselnem álarcot keresztjét, de szeretem az álombéli ént, amiért ilyen butuska, pajkos, gyermeki-en tiszta és egyszerű. Egyre távolodik már... kinyílik a szemem.

Börtönöm rácsai bezáródnak, a levegő elfogy, újra fuldoklom. Agyam, az Úr már parancsol is: kapcsoljam ki az ébresztőt. Két pislogás között rám öltődik álarcom, az amúgy zöld szememet semleges szürkévé festi. A színek eltűnnek a világból, hideg lesz és zaj, minél több mindent érzékelek, annál nagyobb súly nehezedik rám. A többi ember nyaggat a jövőmmel, és próbálja szeretni az álarcot. Ömlengnek nekem, dicsérnek, hogy azt mondhassák az

álarcomnak: „barát”. És ez neki tetszik, hallgatnom kell rá. Félek, hogy ha magányosnak érzi majd magát, engem kezd el sanyargatni, mert csak olyan alapanyagból tud dolgozni, amit kapott.

Hogy tudnék innen szabadulni? Mit érezhetnek az okos és befolyásos emberek? Mekkora lehet az ő terhük és milyen a börtönük? Ők is önmagukkal álmodnak? Képesek legyőzni a tudatukat?

Azt mondják, az ital megoldás. Az Urat, aki parancsol éber énemnek, egy sarokba száműzi, az álarcot feloldja, a börtön rácsait kettétöri és egyesít álombeli cimboráddal. Én nem tudom. Félek, hogy ha visszaül trónjára, kegyetlenül megtorol mindent ez a zsarnok. Az álarcom is szorosabb lehet tőle. Vagy új, törhetetlen börtönrácsok mellé még béklyókat is kaphatok esetleg.

De így rádöbbenek az élet igazságaira. Értelmem arra való, hogy semmissé tegye, aki vagyok. Hogy logika és realizmus szerint kövessen egy elérhetetlen ideált. Tehát aki vagyok, nem én vagyok, és tényleg bolondoké a boldogság.

(Együtt 2014/3)



Kutyasétáltatás



„Nagyon szeretem a természetet, és mint szobrász a formai gazdagságot és szépséget fedezem fel benne. A szobraimon keresztül talán mások is felfedezik ezt a gazdagságot, és jobban megbecsülik a környezetüket.”

1982-ben született Nagydobronyban. Édesapja, az ismert keramikus nyomdokain haladva maga is kerámiával kezdte pályafutását. Az ungvári Erdélyi Béla Képzőművészeti Szakközépiskola kerámia szakának elvégzése után a budapesti

Magyar Képzőművészeti Egyetem szobrász szakán szerzett diplomát 2010-ben. Mesterei Karmó Zoltán, Kő Pál, Gálhidy Péter voltak.

A Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) tagja, az ArtTisza Művészeti Egyesület alapító tagja.

2004-től rendszeresen részt vesz a RIT alkotóinak közös tárlatain, munkái számos magyarországi kiállításon is szerepeltek. Köztéri szobrai több kárpátaljai településen megtalálhatók. Tehetségét 2010-ben Samu Géza-díjjal ismerték el.

2016-ban Hidi Plasztika néven magánvállalkozást indított.

1995. november 22-én születtem Nagyszőlősen. Ott nőttem fel, és ott éltem egészen addig, ameddig a családi állapotom Ungvárhoz nem kötött.

A Perényi Zsigmond Középiskolába jártam. Már gyerekkorom óta érdekelt az irodalom, ezért az iskola befejezése után a bölcsészet mellett döntöttem. 2012 szeptemberében megkezdtem tanulmányaimat az Ungvári Nemzeti Egyetem magyar nyelv és irodalom szakán. Jelenleg is ennek a tanintézménynek a hallgatója vagyok.



2015 nyarán férjhez mentem. A férjemmel Ungváron élünk, és itt is szeretnénk maradni. Sokan, sokszor kérdezik, nem tervezünk-e kiköltözni külföldre a jobb megélhetés érdekében. De számunkra túl kedves Kárpátalja ahhoz, hogy elhagyjuk.

Hobbim az olvasás. Kedvenceim *A kis herceg* és *A Mester és Margarita*. Ezen kívül más művészeti ágak is érdekelnek, például a zene, a színház és a festészet. Szeretek utazni. Terveim között szerepel bejárni egész Európát.



Mell-lény

NŐNAP

Ülök a buszon. Felszáll egy idős bácsi. Feje már félig kopasz, kabátja dohos, kalapja szélét megrágta a moly. Az egyik kezében egy kopott sétapálca, a másikon szövettáska.

Kitekintek az ablakon, mintha észre sem venném, és titkon abban reménykedem, hogy átengedi neki a helyét valaki, még mielőtt mellém totyogna.

Fáradt vagyok. 80 percen keresztül csak írtam és írtam szünet nélkül. Fárasztó óráim volt. A tanárból csak úgy áradt a sok okos szó, aminek legalább a negyedét nem értettem. Örülök, hogy végre hazamehetek. Nehéz a táskám, fáj a lábam a magas sarkú cipőben, és amúgy is... Nőnap van.

Nincs szerencsém. Már mellettem áll. Nyaggatni kezd a lelkiismeretem. Próbálom elhessegetni, de csak nem hagy nyugton. Jó, felállok. Nem, már mindegy. Egy ötven év körüli nő átadta a helyét az öregnek. Huhh, megkönnyebbültem.

A bácsi, beismerve, hogy szüksége van a helyre, leült, majd táskájából egy kis virágcsokrot vett elő és átnyújtotta a nőnek.

– Boldog nők napját!

A fenébe, mégiscsak fel kellett volna állnom.

CSAK EGY KIS LELKET

– Megyek, leviszem a szemetet.

– Jó, köszönöm. Nézd csak, itt egy kis pénz, vegyél magadnak valamit – és egy marék aprót nyomott a kezébe.

A konténerektől nem messze volt egy kis ábécé. Az üzlet ajtajánál ült egy kolduskölyök. Kabátkája sáros és szakadt volt, arca mocskos, a kesztyűje pedig lyukas. Kezében egy már csak háromkerekű kisautót tartott, és mutatójával a pártalan kereket pörgette.

– Mit adhatok?

– Mmm... Mennyim is van? Egy... mm, sajtos csipszet és egy dobozos kólát.

– Tessék.

– Köszönöm.

Ahogy kilépett a bolt ajtaján, a kölyök felkapta a fejét és tekintetét a vásároltakra szegezte. Összpontosultan figyelte a kólát és a csipszet, majd hirtelen az autójára nézett és tovább pörgette a kereket.

– Kéred?

A másik gyerek zavarba jött. Nem tudta, valóban hozzá szóltak-e, vagy csak félreértett valamit.

– Hallod? Kéred vagy sem?

– Igen – válaszolta félénken.

– Ki az?

– Csak én vagyok, anya. Megjöttem.

– Mit vettél magadnak?

– Semmit. Csak egy kis lelket.

(Együtt 2013/3)



Fiókák

EGY TÁNCNYI BOLDOGSÁG

Hazajön a munkából feldúltan és fáradtan. Kimerülten és feszülten. Kedvetlen. Csak egy kis pihenésre és nyugalomra vágyik.

Az anyja ott ül a félhomályban, az asztalon konyak és két kis pohár. Csak az egyik volt használva. Az anya alkoholtól homályos, puffadt szemmel néz.

– Iszol velem?

– Igen.

Töltődik a pohár, legurul a konyak, végigfolyik a nyelőcsőveken.

– Engem vártál?

– Nem. Bárkit.

Hirtelen elfogja a gőg és a szomorúság.

– Szóval bárkivel megelégedtél volna... Ez fáj.

– Nekem is.

A rádióban felzendül egy ismerős francia nóta.

– Hm... A fiatalságom hangja. Amikor még boldog voltam.

Kínos hallgatás. Csak a recsegő rádió szól. Szertefoszlik a gőg.

– Felkérhetlek?

Kis habozás után táncba kezdenek. Ironikus ez a vidám dalocska, mégis jólesik. Bódító a mozgás. Olyan élő, olyan valóságos.

– Szép vagy, anya – suttogja a fülébe.

Véget ér a dal. Mozdulatlaná válnak, egymás szemébe néznek és hallgatnak. Csak állnak és néznek.

– Köszönöm, fiam.

– Mit?

– Ezt a kis táncnyi boldogságot.

(Együtt 2013/3)



Női torzó

GALAC SIN

„... ne aggódj, édes, nem számít a pénz. Én így is szeretlek. Majd együtt érünk el mindent, lépésről lépésre. Először csak egy szobát bérlünk majd, később már egy kis lakást, és mire negyven évesek leszünk, lesz egy kis házunk a külvárosban. És én majd szülök neked két fiút meg egy kislányt, és lesz még egy kutyánk és egy teknősbékánk is. És lehet, hogy szűkölködnünk kell majd néha, és nyaralásra sem fog majd telni, de tökmindegy. A lényeg az, hogy boldogan haljunk meg, ha eljön az aggkor...” – olvasta a hatvannyolc éves, sikeres, két diplomával rendelkező nő, aki a nagyváros legjobb környékén élt egy ötszobás lakásban egyedül. Végigolvasta, galacsinba gyúrta és kidobta a szemetesbe fiatalkori álmait.

ÁRU

- Nézd! Vettem egy új ruhát! Szép vagyok?
- Ja... Drága volt?
- Eléggé... Három ügyfelembe került.
- Nem szomorít el, hogy a ruhád többet ér, mint te magad?

(Együtt 2014/1)

JÓ KERESZTÉNY HÁBORÚ IDEJÉN

Augusztusi reggel volt. Ez a nap is ugyanúgy indult, ahogy a család minden eddigi vasárnapja. A bundáskenyeret elfogyasztották, és a kávéscsészék is kiürültek már. A vén kutya a tegnapi vacsoráról maradt csontokat rágcsaltatta. Az utca halk volt. Csak egy autó hangja törte meg a reggeli csendet, lassan és kimérten haladt a kátyús, kavicsos úton. Kinn szeles volt az idő, kicsit szemerkélt is. A nő mosogatott, a gyerekek fész búkoztak, a férfi a reggeli híradót nézte a tévében.

„Ismét összetűzésbe keveredtek a szakadárok és az ukrán hadsereg. Huszonhárom ember meghalt, négyen súlyos állapotba kerültek, a sebesültek pontos száma még nem tisztázott, többen el is tűntek.”

Az apa kikapcsolta a tévét. Haragosan sóhajtott egy nagyot, ezzel adva hangot nemtetszésének.

– Semmi mást nem mutatnak ebben a rohadt híradóban, csak ezt a szaros háborút. Mintha más nem is történe a világban, mintha megállt volna az élet! Hogy ott dögölnének meg mihamarabb mind, ahányan vannak.

A ház csendes maradt, válasza nem méltatva a férfi kommentárját. A gyerekek tovább fész búkoztak, a nő megtörölte vizes kezét.

– Na jó, kapijátok össze magatokat! Induljunk, mert elkészünk a templomból.

LEVÉL

Kedves... Ne haragudj rám! Tudom, sok fájdalmat okozok most neked. Ismerlek. Most tombolsz, őrjöngsz. De kérlek, bocsáss meg! Legalább te ne utálj! Elég az nekem, hogy én utálok magam.

Nem akartam idekerülni. Tudod, mindent megtettem, hogy ne így alakuljon.

Azt hittem, fizikailag lesz nehéz. De tévedtem. Lelkileg. És nem nehéz, hanem elviselhetetlen.

Amikor az első löttém le, akkor még a félelem vezérelt, és eltompított bennem minden egyéb érzést. Este egy társam megdicsért, hogy milyen jól célzok. Hánytam, annyira utáltam magam. Aztán lassan beleszoktam. Elkezdett felemészteni az üresség. De még bennem volt a hit, hogy egyszer hazakerülök, és véget ér ez a szörnyűség.

Kérlek, bocsáss meg!

Tegnap történt valami. Őrt álltam, és közben volt időm gondolkodni. Épp győzködtem magam, hogy mindent helyesen teszek, hogy nincs más választásom. Erősnek kell lennem. Úgy döntöttem, megtanulom gyűlölni az ellenséget. Talán úgy könnyebb lőni. Fejemben ordítottam, átkoztam őt, az anyját, az istenét, az egész fajtáját. Elkapott a hev, hirtelen jólesett a gyűlölködés. Olyan felszabadító volt. Ekkor észrevettem egyet a területünkön. Reflexszerűen lőttem. Büszkeség töltött el, és megrémültem ettől az érzéstől. Hisz én nem lehetek az az ember, aki büszke magára, ha embert ölt!

Kérlek, bocsáss meg!

Nem volt senki a láthatáron kettőnkön kívül. Úgy döntöttem, odamegyek hozzá. Mellé térdeltem. A zsebeibe nyúltam, bár nem tudom, mi vezérelt erre. A belső zsebben egy fényképet találtam. Egy nő volt rajta, meg egy kisfiú. Lehet, hogy csak képzeletem, de kiköpött úgy néztek ki, mint te és a fiunk. Mosolyogtak, a szemük boldogságtól sugárzott. Boldog család lehetett.

Megöltem az apát, a férjet. Érted?

Itt mindenki olyan, mint én. Apa, férj, fiú, barát. És én őket gyilkolom. Kötelességből. Hány embert kell még megölnöm, mielőtt én is kapok egy golyót? Elhatároztam, hogy többet egyet sem. Én egyszerűen képtelen vagyok ezzel élni!

Kérlek, bocsáss meg!

Tudom, hogy rosszat cselekszem, hogy megkeserítelek ezzel. De ha nem teszem meg, vajon hány hozzád hasonlónak teszem még tönkre az életét? És én mitől vagyok értékesebb? A rossz és a kisebb rossz között kell választanom. Csak egy golyó, és többé sosem kell majd ölnöm. Ez az utolsó.

Bocsáss meg!

(Együtt 2015/2)



Pásztor

XI. BÍRÓ GERGELY



XI. Bíró Gergely vagyok Bótrágyról, a templom melletti kanyarban negyedik a házunk. Az utca régen Lenin volt, ma Széchenyi. Már nem ott élek. Elköltöttem Budapestre. Az utca régen Baromvásár volt, ma Népszínház. Nevem régen nem volt.

BAKOS ZSUZSANNA

„Nem számít az eszköz, amivel alkot az ember; a lényeg, hogy mi van benned.”

1988-ban született Beregdédában. A képzőművészetek iránti fogékonysága hamar megmutatkozott, így általános iskolai tanulmányainak befejeztével a Nyíregyházi Művészeti Szakgimnáziumban tanult tovább. A fiatal kárpátaljai alkotókat tömörítő ArtTisza Képzőművészeti Egyesület tagja. Grafikáit az egyesület évente megrendezésre kerülő *Havasi gyopár* tárlatain láthatta a művészetkedvelő közönség.



ÉDESAPÁMNAK

*Cselszövésből ritkán kaptam ötöst,
mint ahogy abból sem, hogy hitvány legyek.
Most jóéjszakáttal, gondolkodva kezdek
valami teljesen mást, szelídebbet.
S te mindig többet tudtál, mint tudtam,
Apám, most neked kellene sorok.
Csak nehéz ez az emlék, és néha
kihull, mint kezeim közül a nap,
s ez a tiszta-fakó kincs, mint
ereklye leng-leng körbe engem:
Ki vagy te, és mik azok a szavak
amelyekkel egyszer levágod,
másszor toldod szárnyaim?
Most akkor Ikarosz úgy is,
ha nem megy, vagy úgysem,
ha menne?*

De hát nem szabad!

*Ez sem pörlés veled,
csak látom, hogy fejemen a haj
kikopik pont olyanformán,
mint a tied.*

LUSTRUM QUADRIGUM

*Tanakodtam magammal néha,
mikor senki nem látta, csak én,
ahogy ott bennem, lassan
nagyon nagy lángok gyúltak.*

*Néztem úgy, mint az az író
borotválkozáskor nézte önmagát,
és nem értettem meg,
hogyan meddig tart a tükröződés.*

*Elszámoltam veled – mondtam
neki (magamnak), s közben már
az alvó állat rebegő szemén át
láttam csak ki önmagamból.*

*Jól jössz te még egyszer
– felelt vissza gyatrán,
az ő jellegzetes hangján,
egyáltalán nem ünnepélyesen.*

(Együtt 2013/3)



Portré



1991. december 30-án születtem Beregszászon. Tanulmányaimat a 4. Sz. Kossuth Lajos Középiskolában kezdtem. Különösen a világtörténelem, illetve a magyar nyelv és irodalom érdekelt, így ezen tantárgyak terén folyamatosan fejlesztettem magam. Számos tanulmányi versenyen, vetélkedőn vettem részt. 2009-ben dicsérő oklevéllel a kezembben – amelyet a világtörténelem tanulása terén elért kimagasló eredményeimért kaptam – fejeztem be a középiskolát, és szerettem volna tovább-

tanulni a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola történelem szakán. Sajnos az emelt szintű ukrán nyelvvizsga eredménye miatt nem sikerült a felvételi. Ez így történt 2010-ben és 2011-ben is, 2012-ben azonban megtört a jég, és felvételt nyertem a főiskolára, természetesen történelem szakra. Jelenleg IV. évfolyamos hallgató vagyok.

2014 decemberében kerültem kapcsolatba a Kárpátaljai Fiatal Magyar Alkotók Közösségével, más néven a Kovács Vilmos Irodalmi Társasággal (KVIT), amelynek 2015 januárjától aktív tagja vagyok. A közösségen belül a rendezvény-szervezői tevékenység mellett az internetes multimédiás dolgok megjelenéséért felelek. A KVIT-tagság biztosítja számomra az egyéni fejlődés lehetőségét, sikerült elérnem kezdeti céljaimat: verseim több folyóiratban is megjelentek, mint például a Napút, a Somogy, a Kárpátaljai Hírmondó, az Együtt.

2015 áprilisában első helyezést értem el a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Magyar Tanszéke által szervezett vers- és prózaíró pályázaton.

*„... mindenütt virágok vannak azoknak,
akik virágot akarnak látni...”*

Henri Matisse

Kárpátalján születtem, Nevetlenfaluban '91 tavaszán. Tanulmányaimat a Nevetlenfalui Középiskolában kezdtem, majd a sikeres érettségi után felvételt nyertem a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolára.

Kiskorom óta szenvedélyem a rajzolás, mint művészeti ágat azonban csak főiskolás éveim alatt kezdtem el tanulmányozni.

Ebben az időben találkoztam az ArtTisza Művészeti Egyesület kiállításával, amelyek sok inspirációt nyújtottak számomra.

Eleinte félszegen próbálgattam szárnyaimat, de aztán rajzpályázatokra kezdtem jelentkezni, majd illusztrálással is foglalkoztam.

2013-tól tagja lettem az ArtTiszának. Az egyesület jóvoltából az elmúlt években több kárpátaljai és magyarországi kiállításon vehettem részt.

Jelenleg Angliában, Manchesterben élek, de lehetőségeimhez mérten igyekszem részt venni az otthoni kiállításokon. Itt 2015-ben egy „Art on the Railings” elnevezésű szabadtéri kiállításon több képem is megtekinthető volt. Portrékészítéssel is foglalkozom.



ITTASAN

*Hittem az álmoknak,
nem titkolom,
de már elmúlt.
Bort hörpintek.*

*Szédülök.
Mint minden
részeg,
mint egy választ váró
kérdés,
dőlök el.
Változást akarok.
Várom a tavaszt,
hogy elfelejtsenek.
Addig:
Ámor, csendesedj.*

(Együtt 2015/2)



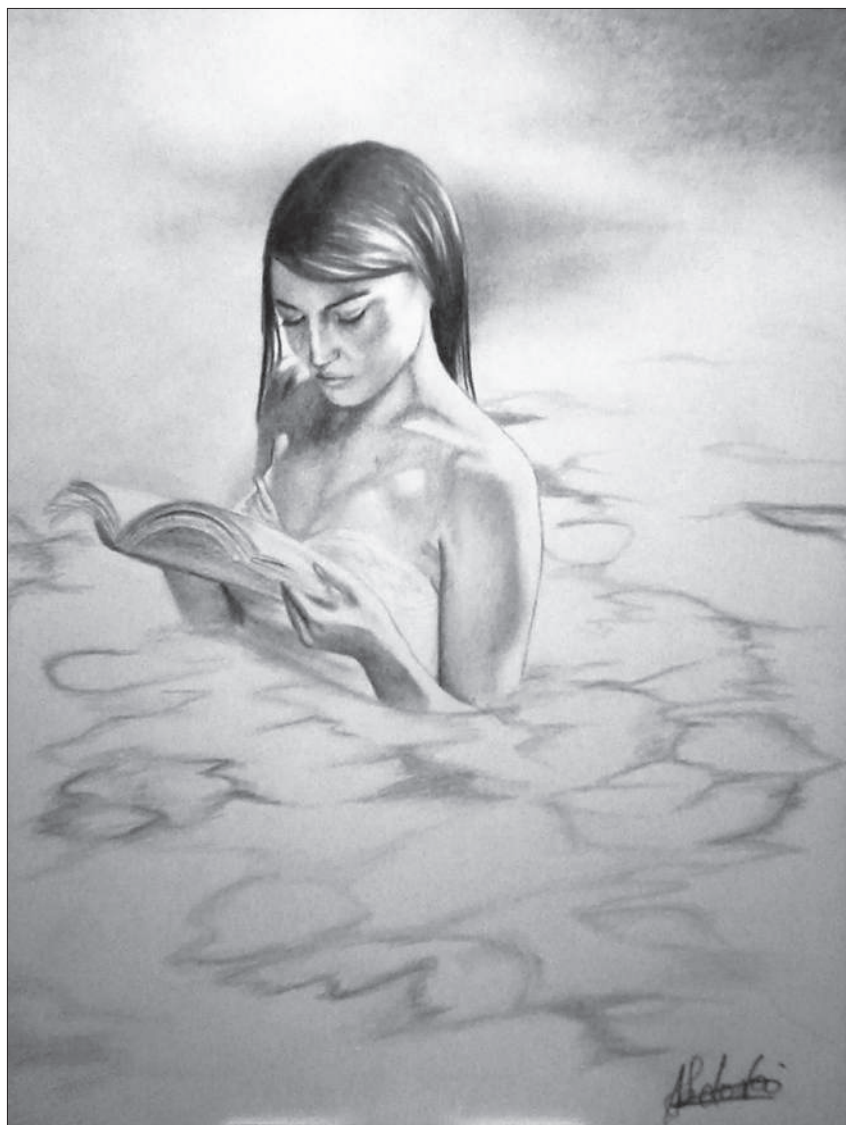
Kert

SENKIK HŐSE

*Senkik hőse lettem.
Daliának neveztek,
bajnoknak, a legjobbnak.
Nem tettem mást,
csak elhittem:
tetteim
bő vizéből merítve
lehetek valaki
a senkik társaságában.
Ugyanabból a felhőből
estem le, mint más.
Esőcsepp vagyok,
a több milliárd egyike,
aki örömsiholó lányok
sziluettjében élvezi
a napot vagy a holdat,
amely előbb-utóbb
felszárítja.*

*Fürdök az illúzióban,
megáztam a képzelgésben,
fázom,
betakarom magam
a száraz valósággal,
senki vagyok,
álarcban.
A senkik hőse.*

(Együtt 2015/5)



Merülés

ADMINISZTRÁCIÓ

*Halott a mosolyom.
Komor, szürke,
mint a névjegykártyák.
Betű vagyok, írott szó,
érzelmeiket nem kiváltó
adat egy halmazban.
Számokból álló korom
úszik a hullámfodrokon.
Tiltakozom a
papír lét ellen.
Újrahasznosítás.
Nem leszek más,
csak cigicsikk a
szögesdróton.*

(Együtt 2016/3)

ÉBREDÉS UTÁNI GONDOLAT

*Az első ráncaim senkit sem érdekeltek.
Ősz hajszálak jelezték a gondterheltséget.
A tegnapi sóhaj követi a mait.*

*Ébredés után rémes hallgatni
az emberek csacsogásait.
Inkább kommunikálok
az öt percen belül
emlékét elvesztő álmokkal.*

(Együtt 2016/5)

LÉTEZÉS MINDENHOL

*Szubsztanciára épülő
részecske vagyok.
Meg nemibeteg.
Bentonban nőtt fűszál.
És az idő is barázdált:
lehetnék fontos perc,
unalmas óra,
ünnep s ünnepelt.
Okos embereket tenyésztetek,
vagy Spártában lázadókat szítok.
A türelmem stagnál.
Simogatom az ütőeremet.
Reménykedem, talán más lesz,
Istennel fonhatok felhőket
Mózesst-szülte asszony mellett.
Én leszek a teremtés gyümölcse,
mely elrohad s humuszt etet.
Mindig felültet a reinkarnáció.*

(Együtt 2016/6)



Függöny mögött



„A pillanat rögzítésével vált lehetővé számunkra megörökíteni és megosztani másokkal életünk rejtett szépségét és mozzanatait, fénykép által adva halhatatlanságot a mulandónak – ez a fotózás.”

Beregszászon születtem 1987-ben, jelenleg is ott élek. Tanulmányaimat a 8. Sz. Mikes Kelemen Középiskolában kezdtem, majd a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnáziumban érettségiztem. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar

Főiskola matematika-informatika szakán szereztem diplomát.

Minden érdekel, ami szép és tetszetős, a művészettől kezdve a legextrémebb dolgokig.

Grafikával azóta foglalkozom, amióta kezembe adtak egy fehér lapot. Persze először ákombákomokat rajzoltam. Később a vonalak rajzokká álltak össze, amelyek az idő múlásával egyre jobbra és jobbra sikeredtek. Örültem, hogy alkothatok. Egyszerűen megnyugtat és kikapcsolódom, amikor egy tiszta fehér lapon szöszmötölök, tudva azt, hogy ezzel létrehozok valamit.

A fotózás? Mindig is szerettem azokat a képeket, amelyek elé az ember odaáll és ottragad, amelyek megfogják az emberi lelket és megtöltik érzésekkel. Fotózni csak azt lehet, amit az ember egy bizonyos pillanatban, egy bizonyos szögben lát. Én sok szép dolgot láttam, amit szívesen megörökíttettem volna, hogy mások is lássák, ne csak én.

Hájas Csilla vagyok, Bátyúból származom, jelenleg Budapesten élek. Az ELTE-BTK Irodalomtudományi Doktori Iskolájának harmadéves hallgatója vagyok, idén abszolválok, ami nagyjából egyenlő egy kellemes idegbajjal és lábon kihordott infarktussorozattal.

Imádok utazni. Huszonöt éves Párizsban lettem; aki arra jár, annak ajánlom a Louvre-t és az Eiffel-tornyot. A múzeumot elsősorban a Mona Lisa és a Milói Vénusz miatt, az Eiffel-tornyot pedig, mert egyszerűen gyönyörű. Főzni is imádok, csak az ember szerint nem annyira tudok. Arra gondoltam, esetleg elásom én ezt a kifinomult ízlésű kóstoló mestert a hátsókertben alkalomadtán, ha lesz egy kis időm. Már csak egy hátsókertet kellene szerezni valahonnan, mert a belvárosi lakásokhoz nem szokott járni.

Én mindig azt hittem, huszonöt évesen már nagyon okos leszek, tudni fogom hol a helyem, megbecsült és elismert tagja leszek a társadalomnak, ehhez képest, időnként még a tizenegy (mindjárt tizenkettő, Csillus!) éves húgom is érettebbnek tűnik. Sebaj, a sor végére is kell ember!



Az utolsó csepp

AZ UTOLSÓ SZAVAK JOGÁN

1

Visszaadom a fülbevalót.

Mióta elváltak útjaink, nem bírok úgy ránézni, hogy ne törne rám a sírás.
Inkább visszaadom.

Remélem, a temérdek közös emlék lassan megfakul, s végül olyan messzire kerülsz tőlem, hogy képes leszek mosolyogva gondolni rád. Anélkül, hogy beleremegne a szám széle.

Kikopsz az életemből, én is a tiédből. Továbblépünk.

Ha mégis maradsz örök emléknek – mert közös négy évünk hosszú idő –, sok év múlva, ha szembejössz az utcán, visszaköszönök, talán azt is megkérdezem, hogy vagy.

Titokban, önző módon mégis makacsul remélni fogom: soha nem találsz jobbat, mint én.

Rég elengedtük egymás kezét, és nekem fáj, hogy csak most vettem észre.

Nem készültem fel arra az időre, amikor már nem lesz MI, amikor már csak TE meg ÉN leszünk.

Ilyenkor csak a túlélés számít. Túlélni a nappalt, aztán az éjszakát, majd megint a nappalt.

Közben bugyuta kisgyerekként újra és újra feltépni a ragtapaszt, s megnézni, mennyit gyógyult az eleven seb.

Emléknek talán örökre megmaradsz, mert négy év hosszú idő.

Ha sok év múlva szembejössz az utcán, visszaköszönök. Még az is lehet, megkérdezem, hogy vagy.

De titokban, önző módon még sokáig remélni fogom: nem találtál jobbat, mint én.

2

Senki nem sírt még így, ahogy én.

Vannak tragédiák, amikre felkészülhet az ember. Villámcsapásra, ami egyik pillanatról a másikra fenekestől felfordít mindent, lehetetlen.

Volt a tragédia előtti életem, és van ez a mostani.

A kettő alig hasonlít.

Mindenki bírja a fájdalmat, kivéve azt, aki érzi, már Shakespeare is megmondta.

Gyarló módon elvárom, hogy neked is fájjon, hogy te is szenvedj, és amikor sírni látlak, megnyugszom: téged is marcangol a kín, neked is rémálmom az egész.

Valójában csak az történt, hogy magammal rántottalak a szakadékba.
Nem tudom, talállok-e megoldást. Mert nincs egyszerű megoldás. Hidd el:
ha lenne, most élnék vele.

Azt mondják, az idő minden sebet begyógyít.

Már kislánként tudtam, ez kegyes hazugság.

Vannak sebek, amiket senki és semmi nem gyógyíthat be.

Az emberek azt hiszik, a bánat puha, könnyektől nedves köd csupán. Dő-
reség. A fájdalomban nincs semmi puha, az igazi fájdalom kemény, mint a kő,
és éget, mint a tűz.

Mindent feléget.

Bár mondhatnám, hogy ugyanaz vagyok, aki voltam.

Nem vagyok az. Nem az vagyok.

A könnyeim befelé, a lelkembe csorognak.

Ha megtelik, belefulladok?

A semmibe bámultál, és éreztem: ugyanúgy szenvedsz, mint én.

Átöleltük egymást, és csak ültünk együtt, mint két elveszett, szerencsétlen
ember.

Nem akarom, hogy kikopj az életemből, hogy kikopjak az életedből.

Nem akarom, hogy továbblépjünk.

Nem akarom, hogy emlék legyél. Azt akarom, hogy valódi legyél.

Nem akarok tervet kovácsolni arra az időre, amikor már nem lesz MI,
amikor már csak TE meg ÉN leszünk.

Nekem csak egy tervem van, és azt akarom, hogy működjön.

Leginkább azt akarom, hogy te boldog légy.

De akire most vágysz, nem én vagyok.

Elengedlek.

Vérző szívvel, könnyes szemmel.

Sírva búcsúzunk, de ha igazi a szerelem, akkor ez jó sírás.

Mert elválasztva lenni valakitől, akit szeretünk: fáj.

Ha már nem fáj, nem is szeretjük.

Nem azt jelenti, hogy közönyös lettem irántad, hogy nem felejtelek.

Mégis: hagylak repülni, szabadon szállni. Hogy keresd meg, ami hi-
ányzik.

Ha az enyém vagy, ha egy kicsit is az enyém voltál valaha, akkor úgyis
visszatalálsz hozzám.

Hiszem, hogy összetartozunk. Ha nem hinném, már rég halott lennék.
Hiszem, mert az nem lehet, hogy eddig tartson.

Kell, hogy legyen tovább. Ha két ember együtt és igazán akar valamit, akkor van kiút.

Ehhez kell két ember. Egy nem elég.

De addig élnem kell ebben a világban, ami most elsötétült előttem.

Gépiesen megyek tovább, teszem a dolgom. Talán egyszer majd újra magamhoz térek.

3

Azt hittem, megoldjuk.

Annyira hittem: ha két ember igazán akarja, megoldja.

Az a baj, hogy csak az egyik akarta igazán.

Én.

Még sokáig fájni fogsz. Nemcsak a négy év, az emlékek, hanem a jövő miatt, ami lehettünk volna.

Azt kérted, ne írjak erről, ne csináljak „kirakatpert”. Hogy írjam meg később, amikor már lecsengett. Mégis most írom meg, mert így könnyebb egy kicsit. Kiírom magamból, ami úgy fáj, hogy rosszul vagyok tőle. Hogy ne égessen annyira, hogy tényleg elengedjelek, ne csak magamat áltassam vele, mert a sajgó fájdalommal már könnyebben boldogulok. Azzal még sokáig élhet az ember.

Ma van a születésnapod. Úgy szeretnék valami jót kívánni, de nem tudok. Még sokáig nem fogom elhinni, hogy az életünk egymás nélkül zajlik tovább.

Hogy barátok maradunk, meg hogy köszönök neked: faszág.

Akik úgy szerették egymást, mint mi, sose lehetnek barátok. Nekem nem megy. Látni sem akarlak.

Mert ha látlak, a varasodó seb újra felszakad, ömlik belőle a vér. Nincs annyi géz a világon, ami elállíthatná.

Csalódott vagyok, szomorú és elkeseredett. Eltépek minden szálát, ami hozzád kötött. Nem akarom elhinni, hogy az első kísértésre félredobtál minket.

Eltépek a fényképeket, az összes ajándékot kidobom. Mindent megsemmisítek. Azt akarom, hogy olyan legyen az életem, mintha sose jártál volna benne. El akarom felejteni, milyen volt, amikor még szerettél, mert ha még egyszer eszembe jut, megőrülök.

Ne írk. Ne hívd. Ne keress. Hagyj békén.

Ma van a születésnapod. Minden önuralmamra szükségem van, hogy azt tudjam kívánni, légy boldog.

(Együtt 2013/3)



Árnyjáték

HATHÁZIÉK

Hatháziék egy nagyon kedves székely család, akik a rendszerváltás után, ezernyi más családhoz hasonlóan Budapestre emigráltak Erdélyből.

A Hatházi család egy mosolygó papából, nagyon finomakat főző mamából, egy kedves egyetemista lányból és egy tizenhat éves kamasz fiúból áll, aki a kamaszok összes jellegzetességét magán hordozza.

A kapcsolatom velük annyi idő, hogy ősszel már iskolába mehetne. Hat éve találkoztunk először, mikor cserediákként fogadtak. Hatházi mama és Hatházi papa a többi szülővel egy kupacba tömörülve türelmesen várta, hogy hazavihessék a nekik jutó félnótást, aki egy hét alatt kizabálja őket mindeükből.

Mi, a félnótások egy másik kupacba bújtunk össze, mint a birkák, és gyanakvóan méregettük őket, azt latolgatva, vajon hány texasi láncfűrész van közöttük.

Kapcsolatom a Hatházi családdal azóta sem szakadt meg.

Következő találkozásunkra két évvel később került sor, amikor szemműtéten estem át, és Hatházi mama fél éven át kíséretetett kontrollvizsgálatokra – munkaidőben.

Segítettek, hogy ne érezzem magam annyira elveszettnek egy idegen országban.

Amikor azt hallom, hogy a jóindulat és az önzetlenség kiveszni látszik az emberekből, rájuk gondolok. Hatháziékra, akik befogadnak egy vadidegent, kulcsot adnak a lakásukhoz anélkül, hogy bármit kérdeznének vagy bármit kérnének cserébe.

Ez a család egy kincs. Iszapban nőtt tavirózsa, ami a szenny dacára megmaradt szépnek és illatosnak. Megmaradt embernek.

(Együtt 2014/1)

IRMA NÉNI

Akár szembenézek vele, akár nem, nagymama megöregedett. Bőre alól kiszaladt a hús, szeme elhomályosult, mint amikor a hegyi tavacskát belepi a jég, arcát meglegyintette az elmúlás szele.

Nagymamának nemrég meghalt a barátnője. Közelebb volt a kilencvenhez, mint a nyolcvanhoz, és egy ideje ágyban feküdt már. Azt hiszem, szép dolog végleg elgyengülni. Sokkal szebb, mint fiatalon meghalni, vagy amikor a rák tépi szét az embert. A végelgyengülés egész jó. Az én szememben azt jelenti, Isten megengedte, hogy sokáig éljen, mert nagyon szerette.

És úgy hiszem, Irma néni hű katonája volt.

Nagymamának nem mondtuk meg.

Ne érezze azt, hogy sorra dőlnek ki mellőle az emberek, akikkel felnőtt, akiket szeretett, akikkel sokáig egy padban ült a templomban. Ma már csak ő őrzi a templomi padot, egyedül maradt. A többiek lába nyoma elkopott. Szertefoszlottak mellőle, ki idejekorán, ki később, mindenki elment. Nagymama a sereghajtó és én nagyon hálás vagyok ezért. Emlékezetemben még ma is szálegyenesen ül a padsor legszélén, mint hatvan évvel ezelőtt, mikor fiatalasszonyként legelőször odakerült.

Hagytuk hát, hogy Irma néni neki tovább éljen. És ne haljon meg.

Hiszem, hogy Isten, mindennek ura, nem engedné meg, hogy nagymama boldogtalan legyen.

Ha majd Názárommal nagyon öreg nénik leszünk, és nem én halok meg előbb, nem akarnám tudni.

Nem akarnám, hogy Isten tudja, meddig olyan világban éljek, ahol ő már nem lélegzik. Akkor világom gyászba borul, és amíg le nem telik az én időm is, ki nem virágzik többé.

Mikor erre gondolok, jéggé dermedt lelkem lassan megolvad, s szemem sarkán kicsorog.

RÉSZLET EGY MÁSIK ÉLETBŐL

Hogy viselkedik az ember, mikor temet?

Nagy szerelmeket, lehetett volna sikereket hogy temet az ember méltósággal?

Úgy képzelem, hegytetőről szálfagyenesen, lassan szélnek creszti az emlékeit.

Kitárt tenyeréről a szél elfúj mindent, ami egykor öröm volt és boldogság.
Fájdalomból az ember nem épít semmit.

Mocsárra nem lehet.

Azt mondják, a sebek behegednek, mert az ember felejt.

Azért én mégis úgy gondolom, sebhelyes lélekkel az ember óvatosan él.

Egyszer úgy összetört bennem valami, hogy megéreztem, ugyanolyan többé nem leszek.

A lélek életem végéig bicegni fog bennem.

Még ha más észre sem veszi, azért én sokáig tudni fogom, mindennek ára van, időnként túl nagy ára. Ez biztos, jól megtanultam.

Honnan tudjuk, melyik döntés bölcs és melyik ostoba?

Szerintem a nagy döntéseknél mindenki remeg egy kicsit legbelül. És hogy mitől függ, hogyan dönt? Erre még keresem a választ.

Az ember nem szívesen nyúl a forró vas után újra, ha egyszer már megégette magát.

Hiába súgja az emlékezete, ugyan, rég kihűlt már az a vas.

És ha meghalok, és meghalsz te is, meglásd, nekem te leszel az utolsó kép, mielőtt elcsúszna minden, és meglátod majd, előtted az én arcom villan fel utoljára.

Mert a nagy szerelmek nem várják az embert minden sarkon, van, akinek nem is jut nagy szerelem, pedig végigél sok évtizedet.

Látod, neked jutott, pedig nem érdemelted meg, elkótyavetyélted, és mégis megengedte Isten, hogy engem láss magad előtt a legvégén, ha már végképp nem akarsz az életbe kapaszkodni.

Mert te is pont úgy tudod, ahogy én, tőlem már nem szabadulsz, neked én vagyok az igazi, még ha nem is hiszünk abban, hogy egy embernek csak egy társa lehet. Azért te tudod, jól tudod, neked én voltam az.

És remélem, fáj neked, tiszta szívemből remélem, ahogy ritkán remél az ember, hogy a kintől üszkösödik a te lelked is.

Egyszer minden füzetből elfogynak a tiszta lapok. A tiédbe tettem pótlapot, mert nem voltam ésnél, hittem benned, magunkban, nem kellett volna. Ó, de most jól megtanultam, míg élek, nem felejttem.

Mert mindenkinek csak egy valaki jut, akinek az arcát maga elé idézheti, amikor eljön a lelkéért a halál. Akár tetszik, akár nem.

(Együtt 2016/1)

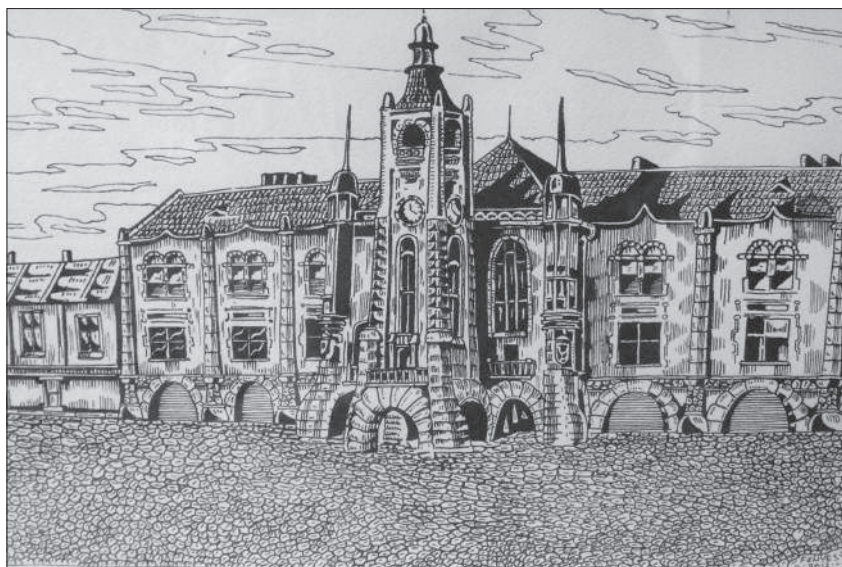


Drótfolyó



1996-ban születtem Kisvárdán, Munkácson élek. Iskolai tanulmányaimat a Munkácsi 3. sz. II. Rákóczi Ferenc Középiskolában végeztem. Jelenleg a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karának végzős hallgatója vagyok esztétika szakirányon. Tanulmányaimat jövő évtől mesterképzésen szeretném folytatni. Gyerekkorom óta szeretek rajzolni, és írással is viszonylag korán kezdtem próbálkozni. Verseim és novelláim 2015-től jelentek meg nyomtatásban. Érdeklődöm a művészetek, a filozófia, a pszichológia

és a népi hiedelemvilág iránt. Szabadidőmben szívesen festek, írok, rajzolok, sétálok, utazok. Szeretek olvasni is: jelenleg főképp H. P. Lovecraft és Szepes Mária világa köt le, valamint a kortárs költők alkotásai.



A munkácsi városháza

„Bármit elérhetsz, ha magadban igazán küzdesz érte.”

1982-ben születtem Munkácson. Szüleim hamar felfedezték a fogékonyságomat a rajz, a festészet iránt, ezért beírtak a Munkácsy Mihály rajziskolába. Általános iskolai tanulmányaim végeztével 1997-ben felvételt nyertem az ungvári Erdélyi Béla Képzőművészeti Szakközépiskolába, festőművész szakra. Tanáraim voltak: Balla Pál, Ljudmila Korzs-Rjagyko, Vaszil Pál. Tanulmányaim sikeres befejeztével 2001-ben rajztanárként kezdtem dolgozni a Munkácsi II. Rákóczi Ferenc Középiskolában és a Munkácsi 14. Sz. Általános Iskolában. 2016-ban az év rajztanára lettem Munkácson.



Közben tovább folytattam tanulmányaimat. Jelenleg a Kijevi Művészeti Egyetem végzőse vagyok, festőművész, rajztanár és műkritikus szakirányokon.

Rajztanári pályámat Magyarországon folytatom tovább. 2016 szeptemberétől a sósikúti Andreetti Károly Általános és Művészeti Iskola grafikatanára vagyok. Tanítványaimmal többször nyertünk előkelő helyezést területi és országos rajzversenyeken.

Először tizenkét éves koromban mutatkoztam be képeimmel a közönség előtt szülővárosomban, a fiatal festőművészek tárlatán. 2008 óta rendszeresen veszek részt csoportos kiállításokon Kárpátalján és Magyarországon egyaránt. Egyéni kiállításaim Munkácson, Beregszászon és Kijevben voltak.

Fő művészeti irányvonalam a tájképfestészet és városképek készítése. Legtöbbször Kárpátalja tájait, a hegyeket, a kis falvakat vagy a városi életet próbálok megörökíteni festményeimben.

MÁR CSAK MAGAM ELŐTT...

Változás

*talán ez az, mi megmarad
örökre*

*a gyertyák sziporkázva égnek a dohányzóasztalon
halk muzsika ringatja a szoba bútorait
a tűz kísértetiesen parázslik a kandallóban
én csak ülök csendben s beléd kapaszkodom
elnyomom a cigarettát
és észre sem veszem hogy már tiszta hamu a szőnyeg
nem törődöm vele
nem számít
most tényleg nem
bár ez nem változtat a tényeken
hogy olyanok vagyunk mint
valami idős házaspár
mondd te ezt akartad?
tényleg ezt?
nem felelsz
némán állsz előttem és meztelen
mert már minden pontodat kívülről ismerem
tudom hogy hol ejthetek sebet benned
aztán faraghatlak újjá
de te minden alkalommal kinevetsz
s azt állítod
tévedek
tévedek
mert emberi
valahogy mégis
az én maszkjaim stabilak tudnak maradni
még előtted is
már csak magam előtt kell
eljátszanom a szerepeket*

(Együtt 2015/1)

HÁTON BORSÓDZÁS

*Csupán csak azért mentem ki aznap,
hogy figyeljem a partnak csapódó hullámokat.
A tenger kék-zöld átmenetét, melybe én olykor
vöröset is beleképzeltem, szándékosan.
Emlékszem, azt mondtad, megőrültem, és
azóta is próbálok hű maradni szavaidhoz.
Néha könyvnek nézem a sakktáblát,
vagy hamutartónak az ékszeres dobozt.
A múltkor tömény szeszbe kortyoltam bele kávé helyett,
és volt már, hogy az undok szomszédhoz mentem át segítségért, mikor
azt hittem, nálad vagyok. A falat olykor vászonnak használom,
tele van mázolja kivehetetlen alakokkal és háborgó színekkel,
néha a nálam maradt ingeidet öltöm magamra, anélkül,
hogy feltűnne a különbség.
Ma pedig, azt hiszem, a zuhogó esőben fogok táncolni
a tengerparton egy Bob Marley-számra,
úgy, hogy magam elé képzelek,
de még önfeledten, kéz a kézben,
harsány nevetéssel.*

(Együtt 2015/5)



Éjjeli forgalom 1.



Éjjeli forgalom 2.

AZ ÉLET ISKOLÁJÁBÓL

Kavalkád... Színes golyók kavalkádja... Ott feküdni köztük, beléjük olvadva, eggyé válva velük – felemelő érzés. Mindegyik visszamosolyog reánk, a nap süt, és mi boldogok vagyunk... Mi is a színek egyike leszünk... Hol az egyik, hol a másik.

Egyik nap Tim feldúltan jött haza. Köszönés nélkül zárkózott be szobájába. Nem szokott ilyesmit csinálni, sőt, mosolygós fiú, szeretett olyan szövegekkel előjönni, amilyenektől az embernek nyomban jókedve támad. Nagyon pozitív a maga 14 évével, ért az emberek nyelvén, a mosoly nyelvén...

Odamentem az ajtójához, és bekopogtam. Hallottam, amint elsírja magát...

– Tim, nyisd ki azonnal, mi történt veled?

– Hagyj most! – mondta félig felemelt hangon, könnyek közt.

– Nem hagylak! C. keresett, hallod? Azt kérdezte, mi újság. Itt hagyott neked egy doboz süteményt!

– Nem érdekel! Hagyjon békén! – sírta.

A következő percben meglöktem az ajtót, és az abban a pillanatban kinyílt. Ott álltam Tim szobájának küszöbén. Valószínűleg rosszul zárta be az ajtót, vagy nem tudom, de bent voltam. A fiú kicsit meglepve, sírástól eltorzult arccal nézett rám. Majd újból a földre szegezte tekintetét, és hagyta, hogy előtörjenek belőle a könnyek. Leültem mellé.

– Tim, mi a baj? Elárulnád végre? Nem akarlak így látni téged...

Erre még hangosabban zokogott.

– Hemperegtem egy adag koromfekete golyóban – bőgte. – Rettenetes volt, eggyé váltam velük! L. a hibás! Csakis ő! Szeretem! Utálom szeretni, de már késő. Tudtam, hogy meg fog sebezni.

– Mit csinált? Hogyan sebezett meg?

– Harmadik napja felém se néz, semmibe vesz. Pedig azt hittem, ebből lesz valami! Ő is jól érezte magát velem! Láttam és éreztem, tényleg. De most minden szétesett. Miért kell minden nap látnom? Miért?! – zokogta keservesen.

Tudtam, mit érez. Legszívesebben felkötötte volna magát egy fára. Vagy kiugrott volna egy kocsni elé. A fekete golyók kínozóak. A legveszedelmesebbek. Elnyomnak és magukba kényszerítenek, aztán már csak azt érezzük, hogy teljesen fölénk kerekednek, és hatalmat gyakorolnak felettünk. Én már többször is hemperegtem a fekete golyókban. Volt, hogy heteken keresztül. A legrémesebb az egészben talán az, hogy mindig van valaki, aki rátesz még egy lapáttal, és akkor még mélyebbre süllyedünk bennük. Az egyik ocsmányan vigyorog, a másik szánakozva szemlél, a harmadik – Isten tudja, mit csinál, sír

feleltünk vagy elkezd hibáztatni. Egyesek csak bölcs szemekkel bámulnak, s arra készítetnek, álljunk talpra. Az ilyen golyók képesek kihúzni kicsit az elkeseredettségéből, hogy legalább elgondolkodhassunk. Tekintetük azt sugallja, hogy nem éri meg... nézz magad köré végre, lehet, hogy itt köztünk is akad egy-két színes golyó, csupán el vannak rejtőzve! Ha pedig megtalálsz legalább egyet, az majd mutatja az utat a többi felé. Igen. Valami ilyesmit olvastam ki egy alkalommal az egyik fekete golyó szemeiből... Elkezdtem kutatni a színek után, s kis idő elteltével találtam hármat is: egy piros, egy sárga és egy zöld golyót... Ők pedig elvezettek a boldogsághoz.

Ránéztem kicsi Timre, és elmosolyodtam. Megsimogattam összeborzolt haját, s elmondtam neki egy mesét... Gondoltam, hátha ez a mese lehetne az egyik színes golyó a nagy feketeségben. Nyilván nem a legvilágosabb, viszont egy sötétzöld golyóval felért volna. De nem, kicsi Tim tovább sírt. Az egyik legfájóbb dolog a világon, amikor szeretünk valakit, aki eleinte úgy mutatkozik, viszonszeret minket, aztán egy nap úgy kelünk fel, hogy azt érezzük, valami már nem a régi. Valami eltűnt, például a törődés a másik felől... Elkezdünk aggódni. Kétségbeesünk. Pedig csak egy mozdulatra lenne szükségünk, egy szoros ölelésre TÖLE, egy kézfogásra, valamire, ami jelezné a viszonzást. De nem jön semmi. Mi pedig zuhanunk, zuhanunk, és azon kapjuk magunkat, hogy ott hempergünk egy halom fekete golyó közt. Eltarthat akármeddig, de általában nagyrészt tőlünk függ.

Tim szerette L.-t. Igaz, olykor neki is nehezere esett kimutatni, de nagyon szerette, s ideje nagy részét vele töltötte azelőtt. Gyerek volt még, ám a szíve óriási. Féltettem kicsit, mert én már tudom, milyen a csalódás. Aztán – pár hónapnyi szenvedés után – Tim végre rátalált egy élénkpiros golyóra a nagy sötétségben. Ez a golyó egy szelíd, hófehér, tiszta mosolyban testesült meg. Egész véletlenül talált rá. Épp a parkban sétált, amikor meglelte egy fa tövében. És a Nap süttött... és kéklott a báránnyelűvel teli ég...

Tim pedig azóta színes golyókban hempereg, a szívárvány minden színében. Olykor már szinte egygyé válik velük, például amikor ináig hatol a boldogság. Én meg mosolyogva nézem őt, s azon gondolkodom, vajon tudja-e, hány ilyen fog még keresztülmenni? Vajon tisztában van-e azzal, hogy olykor neki kell megteremtenie a színt a fekete golyók közt, mert ezáltal erősebbé válik... Viszont ez a jövő zenéje... talán...

Sárga-piros golyók...

Napsugár...

Öröm...

(Együtt 2015/2)



Téli séta



Egy kis hazacsalogató

A PIROS KOCKÁS TAKARÓMON

*A piros kockás takarómon feküdtem
mikor megközelített a békesség szele
furcsa volt
és törékeny
akár egy porcelán tárgy
Óvatos puhasággal férközött
a közelembé
intenzív tulipánillatot árasztva magából
Meglepett
mint egy régi bölcs barát
aki már félig a feledés homályába veszett
mégsem tűnt el teljesen
mert titkon éhezted és remélted
a következő találkozást
Aztán váratlan megérkezett
és nem zsibongtál
nem ujjongtál önfeledten
Csak mosolyogtál kicsit
és arra az apró szikrára figyeltél
amit előhozott belőled
valahol azon a számtalan
színházi álarcon túl
melyeket az élet szeles porondján
cserélgetsz szüntelen
Amikor pedig elbúcsúztatok
egy forró tea és egy tartalmas
beszélgetés után
kicsit jobbnak
érezted magad
mint azelőtt
Ilyen volt ez a találkozás is
néhány pillanat volt csak
De utána már a dohányfüst is
másképp foszlott szét
a szobám belsejében*

(Együtt 2016/1)



A szakurák virágzása



A gimnáziumi éveim alatt tettem az írásra vonatkozó komolyabb kísérletet. Magyar nyelv és irodalom tanárom Mau-passant novelláinak olvasását javasolta számomra.

2011-ben második helyezést értem el próza kategóriában a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) által meghirdetett tehetséggondozó pályázaton. Ettől az évtől kezdve jelentek meg írásaim az *Együtt* c. kárpátaljai irodalmi folyóiratban. Külső biztatásra kezdtem

blogot írni. Ezen a felületen az utóbbi időben kizárólag a megjelent írásaim hivatkozása található.

2012-ben filmkritika és recenzió írásával kísérleteztem.

2013-ban nyolc szövegemet beválogatták a pályakezdő fiatalok *Szárnypróba* c. antológiájába.

2014-ben a KVIT (Kovács Vilmos Irodalmi Társaság) tagja lettem.

2015-ben a *Kárpátaljai Hírmondó*, a *Napút*, a *Somogy*, 2016-ban a pozsonyi *Irodalmi Szemle* közölte egy-egy írásomat.

A tárgyalt időszak végén írt szövegeim középpontjába Z. és szűk környezete került.

„A művészet nem a valóság (természet) utánzása, a művészet nem kifejezés (pszichológia, modernizmus), hanem az eredeti valóság helyreállítása, amelynek feltétele, hogy a művész önmaga is az eredetit, az alapállást életében megvalósítsa. A művészet szüntelen küzdelem a látvány ellen.”

Hamvas Béla



Általános iskolai tanulmányaimat a Nagyberegi Középiskolában végeztem, majd, mint kézügyességgel rendelkező gyerek, Munkácson tanultam műbútorasztalosnak. Vonzódásom a fához mind a mai napig megmaradt. Ekkor már rendszeresen látogattam Horváth Annát, a híres beregszászi keramikuművészt, akitől elsősorban nem rajzolni és festeni vagy kerámiaszobrokat készíteni tanultam, hanem a világról, s benne az emberről, aki néha művészkedhet is. Később elvégeztem egy képzőművészeti főiskolát, tanítottam rajzot, festészetet, kompozíciót, perspektívát, általános iskolásoktól főiskolai hallgatókig sokaknak.

Legtöbbet festéssel foglalkozom, néha grafikával, de szobrászkodtam is egy keveset. Indulatok, érzések, néma kiáltások elevenednek színekké a képen, pontosabban kifejezve egy-egy gondolatot, mint azt szavakkal meg tudnám fogalmazni. Így a festészet számomra bizonyos értelemben vallomás is, szembesítés is.



Törött világ



Tó

ZÁRÓRA

Z. a földre engedte üres poharát. A pamlagon elnyúlva ledobta cipőjét, és az ablaküvegen tükröződő jelenetet figyelte. A lány és a srác által végzett tánclépések a távolodást és közelséget előidézve koppantak a fejében. Lehunyta a szemét, hogy ne lássa őt. Homlokára szorította ujjait, hogy kiűzze a fejéből. A pamlag koszos kárpitjához szorította a fülét, hogy hangját se hallja.

Z. LÁTOMÁSA

Akkor lépjen a helyiségbe, amikor az a régi táncdal szól. Arca legyen fehér, akár egy tizenennyolcadik századi dámáé. Szeme csillogjon jég-kéken, a bú mindvégig mellette lakjon. Haja legyen vörös, zöld ruhát viseljen. Keressen egy embert, aki én vagyok, s amikor meglát, a zene akkor szóljon a leghangosabban. Az élénken beszélgető emberek forgatagában, amint a dohányfüstből kibontakozva kilép a hamutartóban gyülekező csikkek, kiürült poharak társaságából, senki ne láthassa rajtam kívül. De én már tudjam, hogy ki ő, s később azért imádkozhassak, hogy megsejtsen. Létezésének ténye égen a tudatomba.

Amikor felébredek, már az ágyam szélén ül, munka közben a vállam fölé hajlik, mosolyog a táblázataim pontatlanságán. Kinevet, amikor helytelen képletessel számolok, aztán mérgelődve javítok. Velem szemben ül ebéd közben, az ő alakját látom a kirakatban ülő divatbábu helyett is.

Eregesse lassan a füstöt, de szürkésege ne fojtsa meg az én valóságomat. Sejtsem titkait, érezzem rezdüléseit, burkoljam felhőmbe. Legyen enyém.

Az övé pedig legyen... mi is? Kérdezte magától Z., amikor a zene végre elhallgatott. Az ablaküveg tükrében a pár már rég befejezte a csókot, a csócsóasztal is magára maradt, az emeletről lassan, támolyogva ereszkedik alá valaki. Aztán egy elmosódott alak jön seprűvel, előkerül egy felmosóvödör, a szomszéd helyiségben felzúg a porszívó. A pamlag mellett egy nő áll. Z. megfogja a kezét. A nő beszél, aztán felszalad a szemöldöke, rángatja a kezét, mond valamit. Nem hallod? Haza kell menned, a bulinak vége, záróra van!

(Együtt 2013/3)

Z. ÉS A PÁNIK

(A kert I.)

Erősödő élmelygéssel kezdődött, ezt követte a szomjúság, fejfájás, hányinger, majd a szoba hirtelen összeszűkül. Miután a padló nem tűnt többé vízszintesnek, Z. arra gondolt, ez csak optikai csalódás, és az új szemüveg okozza. Amikor meglátta a szoba északi sarkából terjengő árnyékot, arra gondolt, sok horrorfilmet látott. Aztán rádöbbsent, hogy egyet sem. Úgy vélte, álmodik, ezért lehunyta a szemét, megcsípte a karját, ököllel belevágott a tükörbe, mégsem változott semmi. A közeledő árnyék miatt az ajtó felé hátrált. Z. szeme a monitor által világított, ablak nélküli szoba fényviszonyaihoz idomult, ez nehézséget okozott a folyosón való tájékozódásban. A kijárat felé közeledve, a nyitva hagyott ajtón keresztül beáramló napfény miatt kénytelen volt csukott szemmel haladni. Miközben hallás és a fal tapintása alapján próbált tájékozódni, érzékelte, hogy valami sisteregve közelít. Érezte, hogy a szeme fölött a homlokát feszíti valami. A fülében erősödni kezdett a zúgás, ami éles sípolással társult, majd vegyült az egyre közeledő sistergéssel. Szemét lehunyta, arcát a napfény felé fordította, és hang nélkül, mozdulatlanul állt, miközben a lassan terjengő sötétség az utolsó gondolatait is elapasztotta.

Amikor Z. kinyitotta a szemét, csodálkozva vette észre, hogy a szabadban, egy lámpaoszlopnak támaszkodva időzik. Erős kényszert érzett arra nézve, hogy felvegye a fűben heverő metszőollót, és az ösvényen a kert mértani középpontja felé induljon.

(A kert II.)

Valójában harcos hercegnő vagyok, mondja a mellettem álló nő határozottan. Köhög egy kicsit, majd imbolyogva eltűnik a tömegben. Hallgatom a zenét, figyelem az embereket. Ma már nem találom meg a magyarázatát annak a sürgető érzésnek, amely késő éjszaka arra kényszerített, hogy otthagyjam a táblázatokot, és elinduljak otthonról. Értelmetlen, inkább hazamegyek. Amint elhatározom, zene helyett sistergő hang tör elő a hangszórókból. Az emberek tovább táncolnak, engem viszont zavar, ezért a kijárat felé indulok. Félrehúzódom a szűk folyosón, a pincér épphogy elfér mellettem, miközben

megjegyzést tesz egy nőre, akinek elkenődött a sminkje. Amikor a fejfájás végre megszűnik, kényszert érzek arra nézve, hogy benyissak az ajtón, amelynek jobb felső sarkára valaki egy hetest festett.

Csend, félhomály és több polc vesz körül, ez a zöld ajtó a raktár volt. Visszafordulnék, azonban nem látom a kijáratot. Lehunyom a szemem, a zúgás ismét erősödik, aztán elhalkul. Valahonnan beszélgetés zaja hallatszik. A polcok között a hang irányába indulok. Ajtó helyett egy faliszőnyeg előtt állok meg. Mögötte valaki halkán beszél, talán tudja, merre a kijárat. Félrehajtom a faliszőnyeget, hogy megkérdezzem. Ekkor meglátom a nőt, aki percekkel vagy órákkal korábban harcos hercegnőnek vallotta magát. Most egy szőnyegekkel bélelt helyiség közepén ül, fejét lehajtva, halkán kántál egy véres sebesült fölött. Hirtelen felemeli a fejét, egyenesen rám néz, és így szól: miként lehetséges, hogy a mondák hősei ellátogatnak hozzám? Hirtelen nem tudom a választ, azt sem, hogy kikre gondol, én csak Olimpia vagyok, és a heti zsömlefogasztásról szóló statisztikai adatokat rendezem táblázatba. Valami suhan a hátam mögött, zuhanok.

Friss, hideg levegőt és vakító napfényt érzékelek. Nyugtalanság tör rám, a nyakamon nyirkosság és hideg terjed. Magas sövénykerítést látok, egy zárt ajtót, valamint egy fából készült, nyitva felejtett kaput, amely egy kertbe vezet.

Óvatosan lépkedek, mert az ösvényt lehullott gyümölcs borítja. Mély levegőt veszek, lehunyom a szemem, hirtelen megszűnik a menekülés kényszere. Érzem a fölém hajló ágakat, lassan tudatosul bennem, hogy fogságba estem egy gyümölcsfa lombja alatt, mégsem érzek kényszert a menekülésre. Az ágak körém fonódnak, faág-ketrecemben gömb alakú termés növekszik. Gránátalmára hasonlít, valahonnan tudom, hogy a belsejében magok helyett tüskék nőnek, ha megmoccanok, ezernyi éles tű lyuggatja a bőröm. A ketrec előtt áll valaki lila palástban, hozzám beszél. Hiába erőltetem a fejem, nem értem a szavait. Ő egyre ingerültebbnek tűnik, a kert távolabbi részében egy fa megrázkódik, és az összes termésétől egyszerre válik meg.

Ezzel egyidőben az ösvényen feltűnik egy alak, kezében metszőollót szorongat.

(Együtt 2015/5)



Borzsapart

RETESZ

Az ajtónak dölve hallgatózott. A szapora és hangosnak tűnő szívdobogás el lehetetlenítette a folyosóról érkező zaj elemzését. Szemét lehunyta, tenyerét homlokára szorította. Mély lélegzetet vett, arra gondolt, hogy megnyugszik.

– Még nem tudják, hogy itt vagy – szólalt meg valaki a háta mögött.

Olimpia meglepődött: miután besurrant a lakásba, benézett az ajtók mögé, a szekrények mélyére. Senkit sem látott.

– Mimóza vagyok – nyújtott kezét az ismeretlen. – Az erkélyen voltam – tette hozzá.

Olimpia a sután kinyújtott kezet nézte, nem reagált. Hátat fordított, egy gyereklánnyal szemben erőfölénnyel rendelkezik. Abban az esetben, ha Mimóza egyedül van.

– Ő Philipposz – hallotta ismét Mimóza hangját.

Az erkélyről a szobába lépő, sárga nadrágos alak egy falra akasztható tükröt szorongatott a kezében. Szótlanul helyet foglalt az egyik fotelben, és nikotintapaszt helyezett a karjára.

Olimpia egyre nyugtalanabbá vált. Most már biztos, hogy utoléri, gondolta.

– Kik azok az arcmetszők – kérdezte Mimóza, miközben szórakozottan felvett egy könyvet a padlóról.

– A városban, a katalizma előtt – kezdte elfulladó hangon Olimpia.

– Tudom – intette le Mimóza –, Philipposz látta őket.

– Te nem? – érdeklődött Olimpia.

– Sohasem lépek ki a szabadba – válaszolt Mimóza. Összeráncolt szemöldökkel felnézett a könyvből. – Régen egy pszichiáter arra készült, hogy tudassa velem a diagnózist, vagy legalább javasoljon néhány gyógyszert.

– És? – kérdezte Olimpia. Furcsa módon érdekelni kezdte, amit Mimóza sajtóosan makogva előadott.

– Megérkeztek az arcmetszők – felelte lesújtó pillantással Mimóza.

Olimpiának nem maradt ideje azon gondolkodni, hogy ez a tény a múltra vagy a jelenre vonatkozik-e, ugyanis zajt hallott a folyosóról.

Mintha nehéz zsákot vonszolnának a betonon, legalább ketten vannak, gondolta Olimpia. Lehunyta a szemét és látni vélte, ahogyan közelednek a szürke köpenyt viselő Metszők. Az újbárosi busztragédia után kapták ezt az elnevezést. A helyi újságok közzétették a találgatásokon alapuló fantomképeket, majd az áldozatok rokonaival készített interjúkat. A közvélemény

megdöbbsent. A városlakók kezdetben bizalmatlanok voltak az óvárosiakkal, majd mindenki vel szemben, aki idegennek látszott. Később már képtelenség volt különbséget tenni a polgárok között. Ekkorra a napilapok is megszűntek.

Olimpia kinyitotta a szemét, mert érezte, hogy valaki a karját szorítja.

– A kulcs – mondta Philipposz.

Olimpia értetlenül nézett maga elé.

– Hátha benyitnak, a zár – ismételte Philipposz.

Mimóza halkan dünnyögött, miközben a szőnyegen szétszórt könyveket csoportosította.

Philipposz az ajtó mellett állva Olimpia karját szorította, közben körmével a tükör felületét karcolgatta. Olimpia megértette, hogy Philipposz arra kéri, fordítsa el a zárban a kulcsot. Úgy érezte, nem kap levegőt. Hiányzott a kulcs. Hallotta, hogy a közelben nyikorog egy ajtó.

Philipposz óvatosan a szőnyegre helyezte a tükröt, majd halkán helyére igazította az ajtót záró reteszt.

Aztán hosszú időn keresztül lélegzetvisszafojtva várakoztak.

(Együtt 2016/4)



Halstead



Néma hegyek



Születtem (1990. február 23.), most pedig élek (reményekkel, vággyakkal telve) egy helyen, amit lakói itthonnak hívnak. Foglalkozom mindennel, ami foglalkoztat, amit szépnek találok. A líra és a próza nyelve meghökkentően szép: szöveg, amire gyakran nem találok szavakat. Ha egyszer valaki az én szövegem által csodálkozna rá az irodalomra, mint léleküdtető, játékos kincsre, elérném féltett célomat.



Mámor után 1.

*„Aki járja a hágsót a huzatos létben,
nyeresége lesz, ha jobbjaival kapaszkodva
baljában másokat emelni marad erő, lába
pedig senkit nem taszít lejjebb.”*

Jókai Anna

1988-ban születtem Mezőkaszonyban. A rajzolás, festés és olvasás gyerekkoromtól meghatározó tevékenységek voltak számomra. Középiskolai tanulmányaimat a Nagyberegi Református Líceumban végeztem. Ezután kalandos továbbtanulás kezdődött. Sok helyen, több intézményben és városban folytattam tanulmányokat (angol és festészet szakon): Beregszászon, Ungváron, Budapesten, majd Drezdában. Mindegyik intézmény és város mély nyomott hagyott bennem, új ismeretekkel és nagyszerű emberek barátságával lettem gazdagabb ez idő alatt. Hálás vagyok, hogy voltak és vannak kapcsolatok, amelyek úgy a művészeti tevékenységemben, mint emberileg is nagy hatással vannak rám.

Igyekszem aktívan részt venni a művészeti életben, hogy meg tudjak maradni ezen az egészen bizonytalan pályán. Gyakran veszek részt kiállításokon, művésztelepeken, akár Kárpátalján, akár Budapesten vagy Németországban. Több művészeti társaságnak is tagja vagyok: a Bereg Alkotóegyesületnek, az ArtTisza Művészeti Egyesületnek, E.SZ.M.E. csoportnak, valamint 2016-tól a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának is.

Művészeti tevékenységem témája leginkább az ember, annak érzései, kapcsolati viszonyai. Legtöbbször saját élettapasztalatokból és megfigyelésekből való inspiráció a kiindulási pont, amelyhez végül mégiscsak általánosabb érvényességet próbálok társítani. Az utóbbi időben előszeretettel alkotok szürreális, expresszív világot, ahol keverednek a mesészerű és a valóságos elemek, állatok vagy játékok kapnak emberi szerepet, és az egész tele van kétértelmű, szimbolikus utalással. Nagyon fontosnak tartom az életben a humort, még ha fekete humor is az.



LOMBOK ALATT HABOK FÖLÖTT

S. Quasimodo emlékére

*Emlékszem még Balatonfüredre
és az antik istenek kezéből
ömlő nyárra
hogy Vergiliusnak jó volt a kedve
s az ívelt sétány ezer mosolyára*

*Hogy ott én egykor kibékültem
e megunhatatlan
földi léttel
s a kínért mitől menekültem
Füred volt az elégtétel*

*Ahol felhő-sárkányt ereget az ég
feszült zsinórai selyem
napsugarak
jaj nem látott Palermo se még
oly bájokat mint az ottaniak*

*Most újra a lombok alatt időzöm
Füred áldás és béke
– mi amore
gondolkodom a letűnt időkön
és Tihanyt nézem ahogy Tagore*

AMIT NYÁRNAK HÍVTUNK

*este már bezárom az ablakot
leszokom a gondolatról
hogy alatta állsz
és lassan nem érzek már semmit
(csak fejfájást és ízeket)*

*nehézkés keserű
könyv- és sörvégekből tudom
hogy minden véget ér
most egy újabb elszalasztott lehetőség
amit tegnap még nevetve
nyárnak hívtunk*

(Együtt 2013/6)



Mámor után 2.



Támasz

RÁOLVASÓ

(Pák Diánának)

*Izzik az ősze
Ős lobogásnak
Zárt soraidban
Megbabonáztak
Szétkeni vásznán
Álmod az ének
Szent születése
Benned a szépnek*

*Fürdik az ajkad
Dús kegyelembe
Varázsigéd most
Zúg a fülemben
Hullik a könnye
Égi világnak
Bárhova még is
Itt hazavárnak*

(Együtt 2014/1)

KÜLÖNJÁRAT

*Este ma is buszra szálltam,
s én lettem a busz maga.
Meglepő, hogy fájni kezdett
hatvan utas bánata.*

*Nagy, vonagló embermassza
káromkodik, epét hány.
Körbezár és elaltat a
bűzös oxigénhiány.*

*Öt perc csak az állomás, de
eldöcögünk holnapig.
Kit érdekel, bármelyikünk
mit akar, vagy hol lakik?*

*Nyomorunk már senki gondja,
a menetdíj életünk.
Mind egymással takarózunk.
Tudjuk, hová érkezünk.*

(Együtt 2015/1)

ÉN

... bevallom, lesújtó, de a továbbiakra nézve meghatározó hatással volt rám, hogy láttam mások nyomorát, vagy elfuserált életét. Ez nem mentegetőzés, mert most csak magamra gondolok. Ha nem is vagyok kibékülve, de tisztában vagyok magammal. A szülői ház, mint egy burok, védett engem mindentől. Hagyott alkotni, amiért halás is vagyok, de a városig kellett eljutnom, hogy tudatosuljon bennem: a világot nem csak a nevetés görgeti. Addig nem hittem volna, hogy a szép és kedves gyerekek élete pocsék is lehet. Igazságtalan, gondoltam, de megoldást nem találtam. Ezzel az igazságtalansággal pedig addig élttem együtt, míg sajátos „megoldásom” is ésszerűtlen, önző és kegyetlen lett, ami értelemszerűen az én vesztemet is okozta. Talán rosszkor voltam rossz helyen.

TE

... más vagy, mint én. Te a valóság talaján két biztos lábbal álltál, és nagyon sajnálom, hogy tetteimmal mégis elgáncsoltalak. Mikor megtapasztaltam, hogy minden pokoli vágyamat reménytelenségbe tudom burkolni, és minden nyomasztó festményemben én vagyok a sarokba szorult sötétség, akkor jöttél te. És csak most jöttem rá: nem a személyiséged, nem lelked finomságai, nem saját magad voltál vágyaim tárgya. Engem a nemvárt nőiség özöne ejtett rabul, amit – szerencsétlenségedre – éppen te testesítettél meg. Így hát magadat ne hibáztasd, és gondoldj arra, hogy szükségszerűen történt minden. Ha úgy könnyebb, betegnek is nevezhetsz, mikor felőlem kérdeznek.

Ő

... sokkal jobban érdekelt mindig, mint bárki más valaha is. Néhány osztálytársával jött hozzám a festő szakkörre, és amikor először megláttam az arcát, már tudtam, hogy álmodni fogok vele. Csak álltam, ő pedig a nyakamra lehelt, majd az államba mélyesztette fehér kis fogait. Rendkívüli harcban önmagammal, de visszautasítottam. Azon a reggelen megfogadtam, hogy nem mérlegelek, mindig csak a tiszta tekintetét keresem. És attól kezdve ez a kis félárva állandóan izgatott. A szobájában látott pentagram és a sok furcsa kel-lék nem ijesztett meg. Inkább távoli, de különtségében rokon léleknek éreztem őt általuk. Persze elkerülhetetlen volt a lebukás. Most már belátom, az ő sorsát is megpecsételtem felelőtlenségemmel. Egyszer azt találtam mondani neki, hogy az anyja valahol odafönt várja őt. Így lett az én áldozatom.

(Együtt 2014/1)



Otthon

KALAND

*jáde-hold ül pihenni a hegyre
álmok borzolnak vizek menti nádat
szellemek járnak a szentélyben és egyre
mormolnak régi sintó imákat*

*madár az ágra hintázní jár
vítükörben lapul a csillagos ég
papírfalakon ki ajtót talál
nem szeretne elszunnyadni még*

*a járdaköveken új életre kel
a sötétben hullott szakura-bogyó
libbenve mentás illatot lehel
egy selyemtestű piros kimonó*

*ráncából lesz a padló legszebb éke
ha két árny hajnaltájt titkon összenő
a szétbomló konty vánkosra dől végre
s a látványtól elpirul az éppen felkelő*

ÖRÖK FOGSÁG

*Rögökbe meredő bordáid közé
a lélek immár örökre befagyott.
Hogy a végtelennek kezdőpontja van,
te, ki odahaltál, tanúsíthatod.
Esendő elménk nem foghatja még fel:
magányod hosszabb, mint az emlékezet,
és hosszabb, mint a népek földi útja,
mely egyenest a pusztuláshoz vezet.
Nem vagy lángoszlop, sem vádló maradvány,
rossz szónoklatban történelmi példa,
csak porladó csontváz, befagyott lélek,
mi hazavágy, de sosem érhet célba.
S ha Isten egyszer Baskírföldön járna,
és rácsodálkozna, hogy ki fekszik itt,
Meséld el neki, mondd, hogy megtalálta
végül az utolsó kárpátaljait.*



Felnőtt gyerekjáték



Állatfarm

TIBORC PANASZA

Simándy József emlékére

*Magába roskad alattunk a színpad.
Fejünk fölött kihúnynak a fények.
És mi, utódjai szegény Tiborcnak,
a sötétben keresünk most téged.*

*Elmondanunk már nem maradt kinek,
hogy mindennek fölment az ára,
naponta járunk temetésre, meg
hetente kemoterápiára.*

*Hogy Melinda Ottó ágyasa lett,
és „pénzért bármit” már a jelszava.
S a háborúból, mi mindent elvett,
a király többé már nem jött haza.*

*Színház a világ, de drámába hajlott.
Bár sötét librettót ír a végzet,
elcsukló hangunk tán ma is meghallod,
időtlen bánatunk ma is megérzed,*

*s ha így van, jöjj még a túlvilágról
kínzó bajaink tetőzésekor.
E rút század baljós darabjából
nagyon hiányzik már egy hőstenor.*

(Együtt 2016/4)



Húgom gyermekkori emléképe

NÉMETI ANETT



1985-ben születtem Pallón. Kisiskolás korom óta szeretem a szépirodalmat, kedvenc költőim: R. W. Emerson, R. M. Rilke, Pilinszky János, Nemes Nagy Ágnes, László Noémi és még sokan mások.

Nem olyan régen kezdtem el verset írni, az igazi mű szerintem lényünk két legfontosabb pólusából születik: a szeretet és az igazság ötvözete, amelyek az élet bármely területén létfontosságú szerepet töltenek be. A világ, amelyben ma élünk, szomjazza e két üdvös tulajdonságot. Cé-

lomnak érzem itt a földön emberként, versíróként e két pólust (újra) elsajátítani, és költői eszközökkel kifejezni a külvilág, a benne létező emberek felé.

*„Füstfelhőből a fényre vágyok,
menedékem a homály.
Sötétségből a halálra várok.
Megment a fény? Talány!”*



1988-ban született Sárosorosziban. Általános iskolai tanulmányait szülőfalujában végezte, majd a Péterfalvai Refortmátus Líceumban érettségizett. 2010-ben szerzett felsőfokú diplomát a Kárpátaljai Képzőművészeti Főiskola Design Karán kert- és tájépítészet szakon. Foglalkozott kerttervezéssel, ajándéktárgyak készítésével. 2015 óta Budapesten él és dolgozik, kezdetben a Stop Art Tattoo tetováló szalon alkalmazottjaként, majd 2016-ban Juhasz.Art néven magánvállalkozást indított, ahol szintén tetoválással foglalkozik.

2009–2011 között egyéni kiállításai voltak Benében, Ungváron és Beregszászon. 2010 óta a Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesület tagja, 2011-től alapító tagja az ArtTisza Képzőművészeti egyesületnek. Grafikáit az említett egyesület csoportos tárlatain láthatta a kárpátaljai és a magyarországi művészetkedvelő közönség.

SZALMALÁNG

*Már térdig ér a lusta köd,
szivárvány-ajtókat nyitok,
s az ezüst boltívek mögött
egy külső héj, egy gyenge tok,
alantas testszövet feszül –
négyzetméternyi könnyű gyász –
egy furcsa céda újra szül,
s belém tapad a sűrű máz –
fehér illúzió-burok,
a mag belül atom-hideg,
eredetemhez eljutok,
de már tudom, nem éri meg.*

*Körül lapos, otromba úr,
elhal hitem, a szalmaláng,
a kimúlt test erőtlenül
igyekszik kelteni magát,
remélve, hogy, mint gyíkfarok
a semmiből megint kinő
az öntudat, az agyhalott –
így álmodozva várja ő.
Lélegzet nélkül úgyse megy,
hiába hibernáltalak.
Hiányoznak az istenek,
a szintézis, s a sejtfalak.*

CSEND ÉS ÖRÖM

*Ha mindennel torkig leszek,
felhúzok pár vékony falat
csendből, örből, tért nyerek,
és ocsmány, rossz tégláimat,
mint test a gócot, kivetem,
helyükre részegség kerül,
egy lassú álmom lesz a menny,
szabálytalan, de emberül
beszélünk majd, nem lesz titok,
s bár faltörő kos a jövő,
nem lesz több ajtó – égni fog.
Hidat verünk, a néma kő
visz majd tovább, hol máglya gyúl,
hol égnek faltörő kosok –
a csend emberbe visszagyűr,
s örből vetünk vályogot.*



Mérlegelve

TE

*Ringató szél vagy, szélben falevél,
levélben érzet, tenyérbarázda;
lassú dobogás, pulzusban a vér –
a vers növekvő artériája.*

*Esőben lágy csepp, szemekben tenger,
testi ruhában pihegő szellem,
könnytelen szikla – kőben is ember,
lángokat gyújtó – őshideg ellen.
Szoborban rezgés, kéz alatt márvány,
szürke utánczat, éteri forma,
glória-fény vagy, napcsík a járdán,
ima és kultusz – vér és tivornya.*

*Dühöngő hátszél, szélben is ember,
tenyered szentek esti-imája;
lüktető élet, néma ütem-jel
szívárvány-sorsom szürke virága.*

(Együtt 2014/4)

EGY RÁNDULÁS...

*Káromoltak, de le is térdepeltek,
fölköttek bíbor volt a fény.
A szűk sarokba vetett üvegtestek
továbbgurultak a szobrok fején.
Fehér volt minden porszem és a gyertyák
áttetsző teste hígra hűlt,
a padok közt a Láthatatlan kelt át,
s a térdeplők közé sikoly vegyült.*

*Térdepeltek a feslett, szürke földön,
a száraz fákra ráhasalt az éj.
Bevégeztetett!
... koromsötét minden...
egy rándulás, és megnyílik a mély.*

A VÍZ

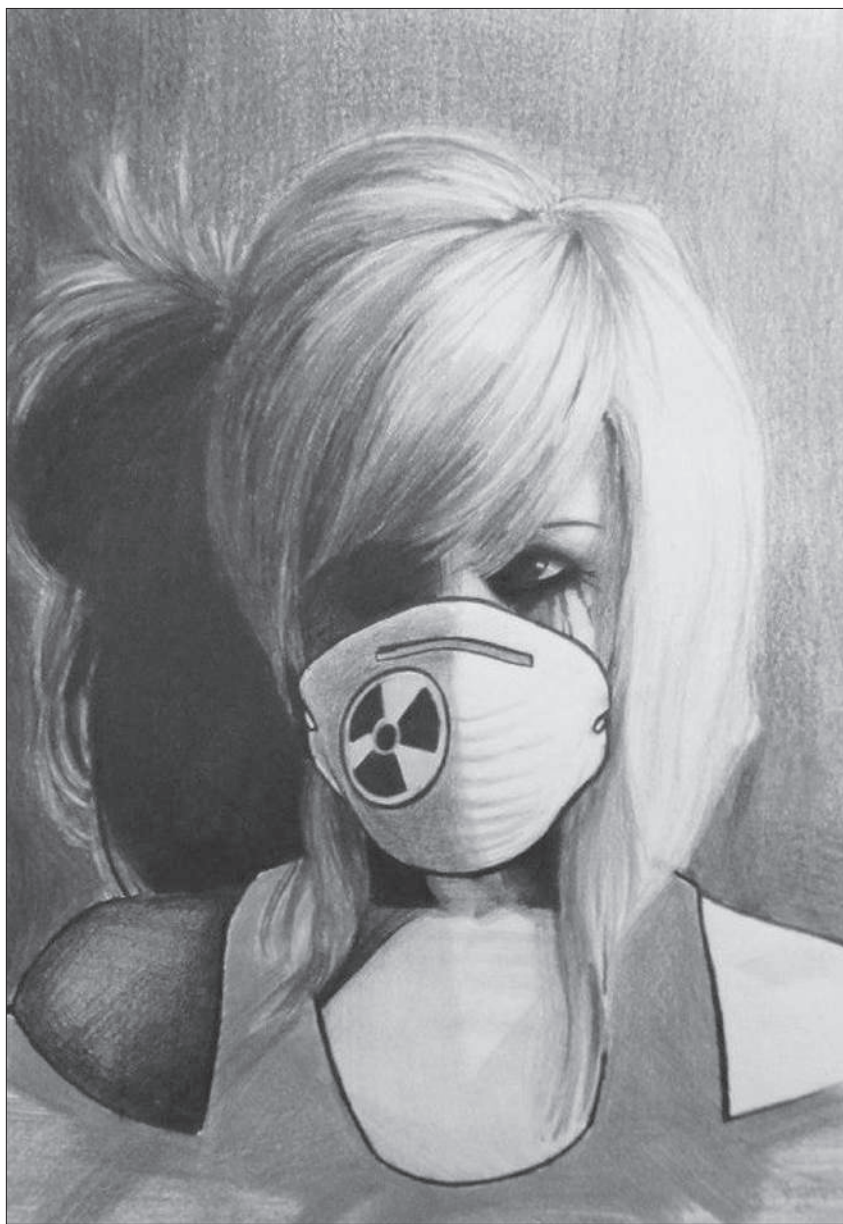
*Csak dől a víz, lezár a bárka,
hervad a népek olajága.
Alul halál, fölötte tenger,
a víz, a víz – az ádáz fegyver.
Alámerülnek, vihar gyászol,
nem nyílik kert, nem épül jászol.
A nap, s az éj – elmosott órák,
apad a fény, kihuny a jószág.
A buzgó hit hullámverése –
imádság száll az üszkös égbe:
– Atyám, kegyelmezz! – Megkegyelmezz,
s szivárványt fészít titkos jelnek.*

(Együtt 2015/2)

MINDEN

*a szürke éj sekélyre horpad
a hold a semmi útját rója,
vészjóslón közelít a holnap,
a jelen piszkos víziója
erősebb, mint a fény, s az isten,
erősebb a kegyes halálnál,
összetört minden, amit hittem,
a hang torz zsoltárokat kántál.
a szem mögött fekélyes álmok,
csak gyúl a seb, de nem fakad ki,
még itt vagyok, még visszajárok,
bár lehetetlen megmaradni.
már várnak lent a szűk pokolban,
egy cérnaszálon függ a testem,
s míg feledem a láng ma hol van
pusztító máglya gyúl ki bennem.*

(Együtt 2015/4)



Radioaktív szemfesték

A SZEKRÉNY

Végre kijutott! – idejét se tudta, mikor volt ilyen izgatott. A tömör, vaskos szekrény két ajtószárnya hirtelen pattant ki, minden előzmény nélkül. El se hitte, hogy kiszabadult. Lassan, remegve indult meg az elképesztő világosság felé...

Ahogy kiért, nem nézett rögtön a kinti világra, hanem előbb visszafordult, és tekintete megállapodott a maszatos ablakokon. Láta bennük, hogy homlokán varasodni kezd már a seb, szája két sarkában is halvány véraláfutás vonalazódik. Ujjait végighúzta a szivárványos ablakon. Nem félt a fénytől, ami a szemébe villant, de már nem is szerette. Akár vak is lehetett volna, olyan átlátszóak voltak szilánkszemei. Visszament a házba. Még nem volt teljesen kész a szabadulásra. Nem tudta volna pontosan megmondani, mennyi ideje élt bezárva. Csak annyiban volt biztos, hogy több egy évtizednél.

A bal kezénél, a párkány hüvös márványán egy ketyegő óra állt. A sebes mozdulat, ahogy fel akarta emelni izzadt tenyerét a lapról, leverte a kattogó szerkezetet. Csönd lett. Az apró órából kiesett az elem, és a szoba egyetlen bútordarabja alá gurult. A szekrény.

Bizonytalanságának kényszerszállása volt ez a roskatag bútordarab. Itt élt a dohos ingek között lapítva, amiket még az új lakóknak se volt szívük kidobni, sőt, csak gyűjtötték melléjük saját levedlett rongyaikat is. Szinte epekedve várták, hogy végre arra járjon egy koldus, akire rászózhatták a kacatjaikat. Így abban a pillanatban érezhetnék, hogy ők is emberek, sőt, jó emberek, akik képesek még hasznos cselekedetekre.

A szekrény lakója most felszabadultan belenevetett a szivárványba. Nem tudta, mitől lett nevetnékje, talán az elpocsékolt évek miatti groteszk fájdalomában, vagy a ház poros sóhajtásai miatt, amiket akkor lehetett hallani, ha átbújt a szél a betöredezett ablak éles résein. Vagy az hozta ezt a hirtelen kacajt, hogy íme, eljött a szabadulása dicső napja, végre kívül lehet önkéntes, dohos börtönén, és most azt sem tudja, sírjon vagy nevéssen. Tíz év rettentő hosszú idő.

Gyötrődve megrázta a fejét. Majd egész teste összerázkódott. Homlokán verítékcseppek csillogtak, ajkait egyenes vonallá szorította össze. Egyetlen holmija volt, a kopott, zöldcsíkos szatyor, most élesen recsegett, ahogy kiemelte a szekrény egyik titkos rekeszéből. Egyetlen fénykép volt benne. Nem merte megnézni. Több mint tíz éve nem látta. Végig ott volt mellette, de nem láthatta a sötétből. Tíz éve semmit sem látott vagy érzett.

Most megindult a kert felé. Lassan ment a járás, minden lépést újra kellett tanulni. Furcsa volt, hogy ilyen nagy tér veszi körül. Már-már kísértetiesen furcsa. Leült az almafa alá, a picike tó mellett. A vízben nem volt aranyhal.

De még egy tavirózsa sem a felszínen. Erősen magához szorította a műanyag szatyrot. Még húzni akarta az időt, nem tudta, milyen lesz. Még mindig félt az ismeretlentől. Tíz év, és még mindig rettegett.

Órák teltek el így, lassú töprengésben. Aztán aprólékosan lefejtette görcsös ujjait a szatyorról. Már csak a mutatóujja tartotta. Bal kezével belenyúlt, ujjai közé csípte a foszló papírt, és a szélbe engedte a mocskos tokot, önmaga bűzlő, undorító héját, amiben annyi évet elvesztegetett.

A szatyor belerepült a napba. Szűrő égett szag csapta meg az orrát. Hamar levált a külső rész. Hamar megsemmisült.

Most reszkető bal keze rándult egyet, olyat, mint amikor félálomban van az ember, a való és a képzelt közötti síkon, s az első árnyképtől megrémülve nagyot ráz az egyik végtagja. Mindegy, melyik.

Ijesztőek ezek a félúton járárok. De valahogy mégis szükség van rájuk, hogy érezzük, átéljük a különbséget. Most ő is épp félúton volt. De nem tudta, honnan és hová félúton.

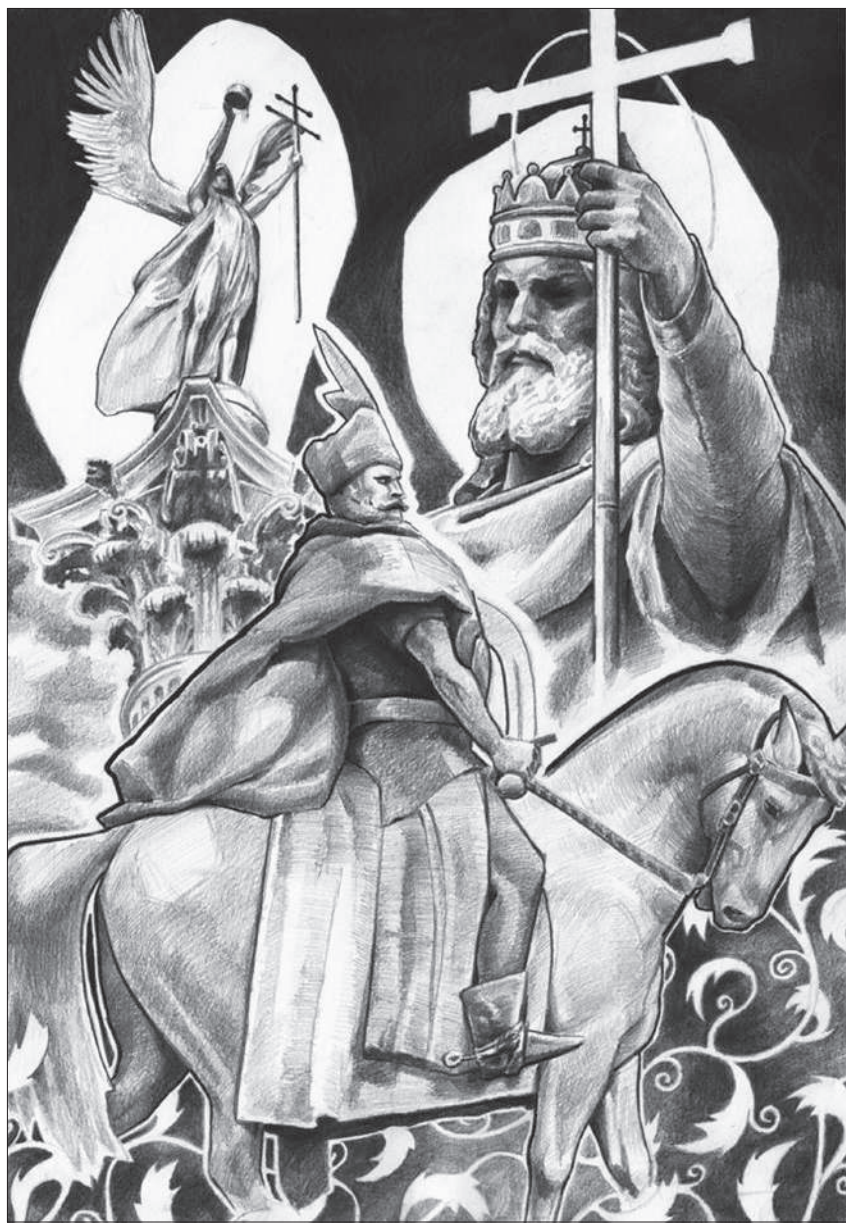
Nagyot sóhajtott, az éles, tiszta levegőt szinte undorodva tüdőzte le, már-már hiányzott neki az állott, dohos szag, ami hosszú évekig teljesen körbevette. Szúrt, mart, rága a belsejét, de nem tágitott, mindet felvette, aztán egy gyors kilégzés, és felpattantak a szemei.

A képre nézett. Egy bájos, barna kislány arca mosolygott a lapról egyenesen felé. Végigsimított a kedves arcon. Most megérintette a saját arcát. Sűrű érdes csíkokkal teli bőrt tapintott. Kiakadt lélegzettel a tó fölé hajolt: a víz egy vénséges, csúf banyát sodort felé, de amikor megpróbált volna hozzáérni, mindig eltűnt a víz gyűrűi közt. És mégis mindig visszatért. Már majdnem elérte, de akkor meglátta a kislányt a parton. Kezéből hamuként porladt el a fénykép, ahogy annak eleven mása megjelent. Szemeit dörzsölve felállt, odament a lányhoz, kézen fogta, és bevetették magukat az erdő sűrűjébe. Arca minden lépésnél jobban kisimult.

A tó gyűrűi kicsaptak, felemelkedett a víz, majd visszahullt a széles edénybe. Egyetlen csepp se veszett kárba. Az ócska ház lakatlan szobájában nyikorogva kinyílt egy ajtó, majd még egy, egy szekrényé, s azon a nehéz, szüette titkos ajtón besétált lassú léptekkel, vén banya képében a múlt. A jelen és a jövő ezalatt kézen fogva futkározott a tó és az erdő közötti tisztáson, mintha más nem is létezne a világon. De a szekrény maradt. Várt. Egy bizonytalan vándorra, aki még nem döntötte el, merre is induljon. Az óra hirtelen újra ütni kezdett, mint lassú szívdobogás. Évtizedekre előre húzta fel valaki...

A visszazámlálás elkezdődött.

(Együtt 2015/5)



Budapesti emlék

HA SZÚR, HA KÍNOZ IS...

*Könnyeink visszahullnak a mennybe,
hiába nyílnak sírok és falak,
e lélekvesztő útra nem lép egy sem,
s nem engedik hogy újra lássalak.
Mint szétfolyt órák cseppjei, a percek,
félénk hajlik a világ híg nyoma,
a kő-hasú ég szürke lappá dermed,
elrejtenelek, de még nincs hova.
Hiába szólsz, hangod kialszik bennem,
az arcod többé fel nem ismerem,
pokol szelében forgó levél lettem,
s már csak a halál osztozik velem.
Talpunk alatt kemény betonvirágok,
szobormerev, félig hült szívemen
tél-fehér nyomok, érintésre várok,
de házam, ajtóm dermesztő verem.
Ha megfeszül a Hold ezüstsínórja,
cserép törik, s a néma csillagok
szilánkjait a végtelenbe szórja
jeges kezem, míg el nem illanok,
hogy égő lelkem visszaadjam annak,
ki egykor szélbe szórt, hogy itt legyek,
nevezhettek hitvány bolondnak,
ha szúr, ha kínoz is, továbbmegyek.
Születésem hangjai a számban,
felöklendezném romlott lényemet,
hogy visszatérjek egy csodás halálban,
s elűzzem mind e furcsa rémeket.
Az ezüstsál még egyszer visszaolvad,
véremlen lüktetnek a csillagok,
s e sűrű mennyország-szilánkos oldat
szentelt vizében megmosakodom.*

(Együtt 2016/1)

ha már minden...

*ha már minden eltörik,
ha már minden elszakad,
elszakad-e majd a szál,
mely a földhöz vonz, ragad?
elég feszes-e az ív
mi az égnek boltozat?
elég hitvány-e a szem
elég trágár-e a szó?
csontba markol-e a kéz,
gyilkos ölelése jó?*

*ha már minden elszakad,
ha már minden eltörik,
jó szavakból fény fakad,
s elragyog a napkörig.*

(Együtt 2016/3)



Mária a gyermek Jézussal



Könnyű feladatnak tűnik az, hogy az ember magáról beszéljen. Ki ő? Mit ért el? Hova tart? Bevallom, én sosem találkoztam bonyolultabb kérdésekkel.

Leírhatom, hogy 1989. január 31-én születtem egy ugocsai faluban, és jelenleg tanárként dolgozom, de nem ez határoz meg.

A hely, ahol élek: nem én vagyok! A munkám: nem én vagyok! Túl bonyolult és sokrétű a valóság ahhoz, hogy bármit kijelentsek, akár magamról is. Csak azért, mert tudom a nevem, nem tudom, hogy ki

vagyok: láttam helyeket, de attól még nem ismerem a világot.

Amit biztosan tudok, hogy a művészet számomra az egyetlen tudomány, ami megkísérli az igazság feltérképezését, minden más szemfényvesztés.

Tehát bármit is írnék, nem fedné a valóságot. Így csak néhány közhellyel és hiedelemmel szolgálhatok magammal kapcsolatban: nem hiszem, hogy csak egyetlen dologra vagyok teremtve; a döntéseim eredménye az, ahol most tartok, vagy nem tartok. Hiszek azonban a fantáziában, a gondolat erejében, az olvasásban, az olvasóban, és abban, hogy néha elég szemüveget cserélni a változáshoz.

„A tudós gondolkodásával a valóság szolgálja, amikor alkalmazkodik hozzá, a művész a valóság ura, amikor fantáziájával parancsol neki.” (Kornis Gyula)

„Az a baj a világgal, hogy a hülyék mindenben holtbiztosak, az okosak meg tele vannak kételyekkel.”

Bertrand Russel

1987-ben született Beregszászon. Tanulmányait a Beregszászi 4. Sz. Kossuth Lajos Középiskolában kezdte, majd a Kárpátaljai Képzőművészeti Főiskolán folytatta.

2011-től az ArtTisza Művészeti Egyesület alapítója és elnöke.

Alkotói pályafutását festőként kezdte, de később a szobrászat mellett kötelezte el magát. Mesterei: Oláh Szilveszter, Balla Katalin, Horváth Anna.

Köztéri szobrait Beregszászon, Gyertyánligeten, Kisgejőcön láthatjuk. Jelenleg Beregszászon él és dolgozik.



Hegyi patak

NYÁR

*Magasra rendelte Isten a napot
s most fakoronákon merész hegycsúcsok
homlokán mutatkozik mégis
egy mezítlábas lidérc
tapaszthatta oda sárral
s ráégette szemének tüzével
szíve paraszával
csöpög tőle az ég is
véreres a táj
egy dagadó búzaszemből*

*lép elő a gyermekarcú nyár
megbontott hajában
ezerjófű terem
és csupaszfenekű angyalok nevetése
cseng a fülekben
aztán megpattan valami
a magas egekben
s a nyár mint kócos csitrilány
ártatlanságát veszelve
rohanni kezd a szelekkel
sírva-nevetve*



Egry Ferenc mellszobra Kissejőcön

APÁM

*Apámba beleroskadtak az évek.
Homlokán a gondok feketék,
fehérek. Belőlük könnyű semmiséget
farag, s rám hullnak forgácsai, mik
estére összegyűlnek.
Apám a világnak
Víg-ság-vesztett senki.
Pedig hajdanán
resti-vitéz, katona, s férj is tudott lenni.
Csöndes utak komor,
őszülő árnyéka már ma, s úgy jár-ke-l a kertben,
mintha csak tavaszt várna. Apám homlokán
búzamezők lengnek, fölöttük
ágyat vet Isten pár fellegeknek.
S már álmodik ő is: szebbet,
mint az élet. Szebbet és jobbat, mint
amilyet bárkitől kérhet.*

HAGYNI

*Hosszan kell szívni, hagyni,
Hogy hasson. Hagyni az életnek
Is, hogy eldobhasson. Úgy, ahogy
Mi tesszük a cigarettacsikkal, ha vége:
Vissza sem nézünk rá, hogy
Parazsa még ég-e.*

(Együtt 2015/3)



Virágok



„A hétköznapiak során folyamatosan megfigyeljük a körülöttünk élők viselkedését, testbeszédét, szavajárását. Engem különösen foglalkoztat az emberek arcjátéka, kezük beszédes mozdulatai és a megszokott élethelyzetekben mutatott viselkedésük. Sokszor azon kapom magam, hogy elbambulva figyelem a beszélgetők gesztusait, vagy buszon utazva bámulom saját arcom tükröképének változását az ablakon, ahogy ráfesti magát az elsuhanó házakra. Munkáim alapját olyan nonverbális és tes-

ti jelek képezik, amelyekkel folytonos közlést végzünk. A kézjelekkel és mimikáinkkal párbeszédet kezdeményezünk egymással és a környezetünkkel, olyan közlés ez, ami tudunkon kívül befolyásolja véleményalkotásunkat.

A közismert kézmozdulatok és grimaszok értelmezésével foglalkozom. Próbálok saját olvasattal felruházni azokat, más szempontból megvizsgálni az olyan jól ismert élethelyzeteket, amellyel mindannyian találkozunk életünk során.”

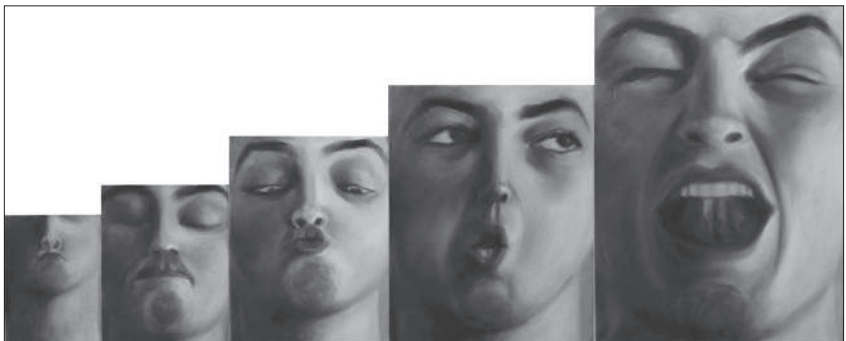
1989-ben született Ungváron. Általános iskolai tanulmányai befejeztével az ungvári Erdélyi Béla Képzőművészeti Szakközépiskola diákja lett, amit 2008-ban sikeresen elvégzett tervezőgrafika szakon. Még abban az évben felvételt nyert a Magyar Képzőművészeti egyetem festőművész szakára, ahol 2013-ban diplomázott. A következő tanévben ugyanott képzőművész-tanár képesítést szerzett.

2014-től a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és a Felsőfokú Szakképzési Intézet tanára.

2005 óta tagja a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészet Révész Imre Társaságának (RIT), 2016-tól a társaság elnöke. 2008-tól rendszeresen részt vesz a RIT tárlatain. Számos alkalommal szerepelt csoportos kiállításokon Budapesten és Magyarország más városaiban, de láthatta alkotásait a bakui és a brüsszeli közönség is. 2015-ben Beregszászon került megrendezésre Jelbeszéd című önálló kiállítása, 2016-ban Tükrözve című önálló kiállításával mutatkozott be Budapesten, az Országos Idegennyelvű Könyvtárban.

2007–2016 között az Irka című gyermeklap illusztrátora volt, 2010-től a „Genius” Jótékonyági Alapítvány programszervezője, a Jankovics Mária Alkotótábor és Veres Péter Alkotótábor vezetője.

1989-ben születtem Tiszaújlakon. Az irodalom iránti tisztelet és szeretet a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán mélyült el bennem, a költészet itt vált életem részévé. Nélküle már kevésbé érezném magam otthon a világban. Verset írok, ha fáj valami, ha örülök, ha boldog vagyok, s azóta új dimenziók nyíltak meg előttem. Hálás leszek a Gondviselésnek, ha mindabból, amit az új létformákból magammal hozok, másoknak is adhatok valamit.



Matrjoska

MEDUSA ÉS A LIDÉRCANYÁK

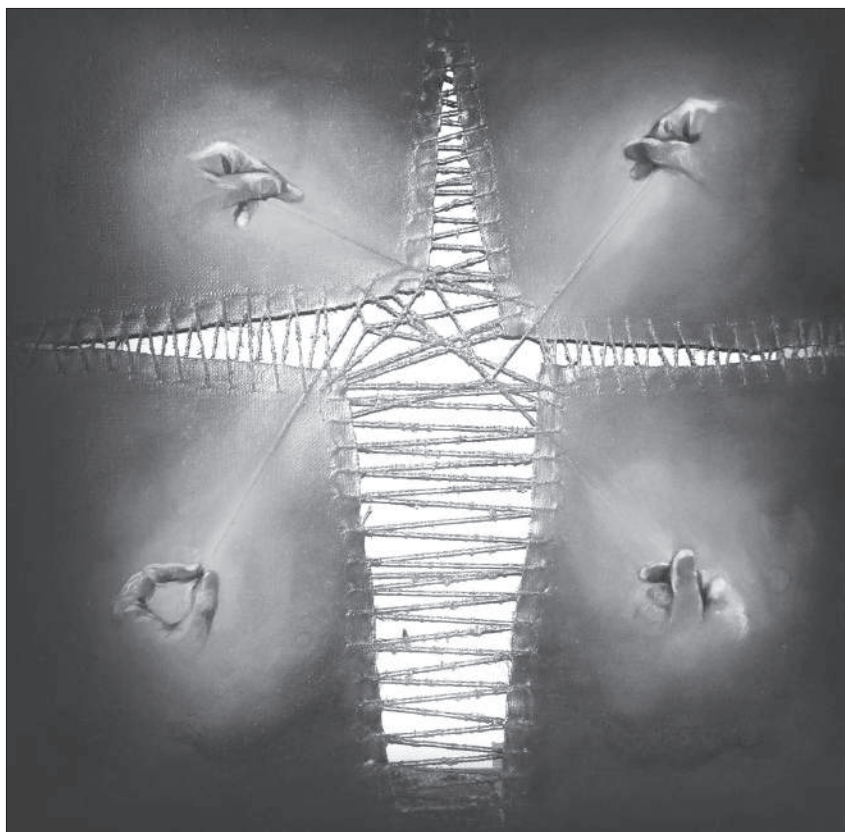
*Hozzám világok járnak sírni,
Mert én nem tudok.
Holt lelkek rettegnek,
Ha éjjel a temetőn
Keresztülhaladok.
Lidércanyák
Csintalan kicsinyeiket
Rémítik velem,
Medusa kővé dermedve
Szenvedi tekintetem.*

*Pedig könnyeimből
Kertek nőttek már.
Holtak serege
Minden éjjel
Ijesztésemre vár.
Lidércek között fejemen
Vérdíj pihen.
S Medusa várja,
Miként marathat
Kígyóerdejével szíven.*

DÉMONOK OTTHONA

*Ki hollóban méri
A kék eget,
Az éj démonaitól
Kéreget.
Van, hogy
Visszaváltják,
Mi tőlük kéretett.
Emberi a démon,
Látod?
Vérzik,
Ha megvágod.
Csak holnapot
Ne adj nekik soha.
Mert benned lesz
Mindnek
Otthona.*

(Együtt 2014/2)



Feszület

NAPPAL NEM

*Csak az éjjelt
Hiszem.
Mindenem
Onnan hozom,
Oda viszem.
Ti nem kéritek.
A nappalt
Félitek.
Valóság mindkettő,
De éjjel
Sűrűbb a levegő.
S nem látjátok
Nézve sem:
Én nappal
Nem létezem.*

ELHITTEM

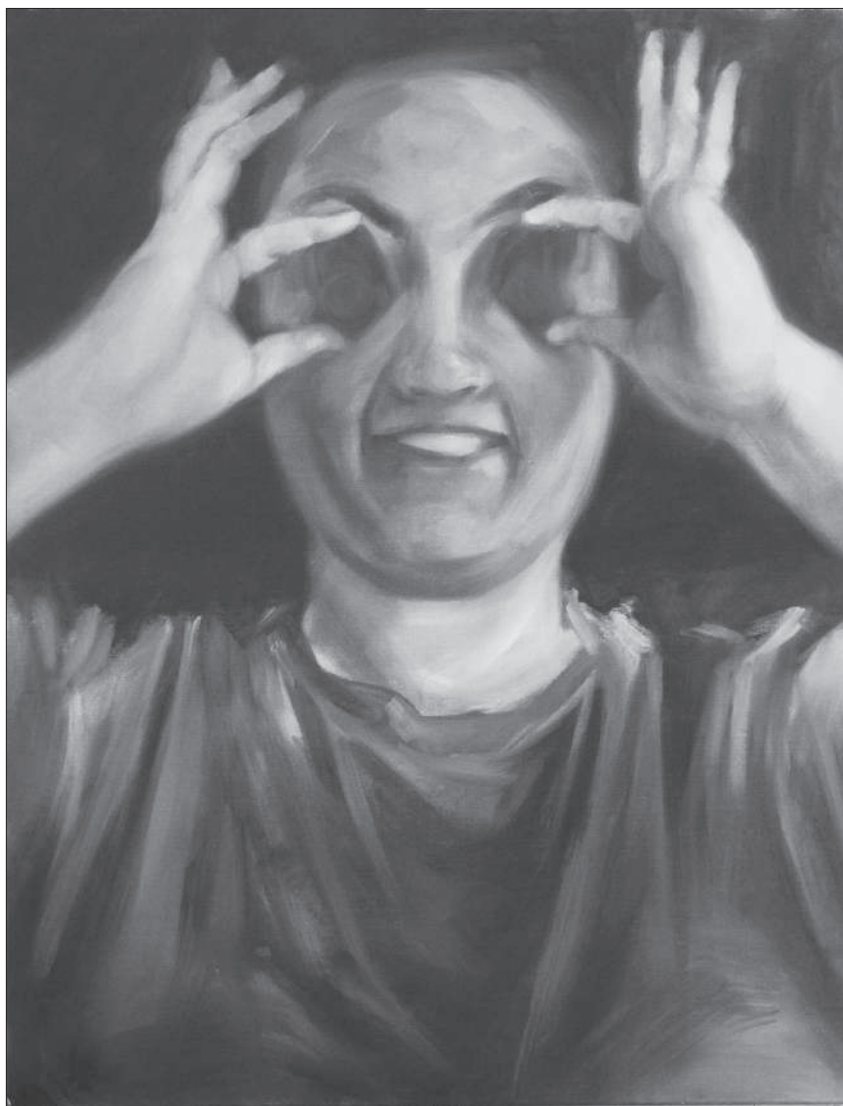
*Elhittem a Holdnak
Minden csillagot.
Napnak a fényt,
Hajnalnak harmatot.
Farkasaim vérem nyalják,
Mert a vizet
Bérencek adják,
S isszák.
Én is farkasaim
Vérét iszom.
Míg láthatlak,
A létet
Nem tagadom.*

NEKEM A HOLD...

*Nekem a Hold
Fénye a legszebb.
Mindegy, hogy
Sarló vagy teli.
Az én lelkem
A habkönnyű fényeket
Kedveli.*

*Nekem a Nap túl céda,
Erkölcstelen.
Fürödni testem
Mégis ebben
Kénytelen...*

(Együtt 2014/4)



Medúza



Kedves Olvasó! Mit kell tudnod rólam? Kell vagy nem, elmondom.

Egy szép vasárnapi hajnalon, 1989. augusztus 13-án, édesanyám a beregszászi kórházban világra hozta második lányát, engem. A nevemen nem sokat gondolkozott, jó előre eldöntötte, hogy – Jókai Mór regényének egyik hősnője után – Tímeának fog elnevezni. Hat évvel később született egy öcsém is, szóval, szép nagy családban nevelkedtem.

Az iskolai tanulmányaimat – az elejétől a végéig – a Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskolában végeztem. Mindig szerettem az irodalmat és a magyar nyelvet, épp ezért jelentkeztem a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola magyar–ukrán szakpárjára.

A munkát sohasem vetettem meg, sőt mindig az önállóságra törekedtem. Főiskolai tanulmányaim ideje alatt is dolgoztam: voltam pincér, bárpultos, szakács, piaci eladó, aztán könyvtáros és pedagógus egyidejűleg. Az, hogy hogyan kerültem a Beregszászi 7. Számú Általános Iskolába, roma gyerekekhez, hogyan lett belőlem szervező-pedagógus, miként csatlakoztam a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság alapító tagjai közé, megérne egy esti mesét. Lehet, hogy egyszer ezt is prózába foglalom.

1982-ben született Beregszászon, festőcsalásban. Dédnagyapja, nagyapja és édesapja után a negyedik generációt képviseli. Már gyermekkorában sokat rajzolt, festett.

2005-ben szerzett felsőfokú diplomát képzőművész-tanár szakon az Ivano-Frankovszki Nemzeti Egyetem munkácsi fiókintézetében. Rajztanárként dolgozik. Tanítványai sikeresen vesznek részt a különböző szintű rajzversenyeken.

A Bereg Alkotóegyesület tagja, az ArtTisza Művészeti Egyesület alapító tagja. Alkotásait több egyéni és csoportos kiállításon megtekinthették az érdeklődők Kárpátalján és a határokon túl is.

Művészi tárháza gazdag: fest tájképeket, csendéleteket, életképeket és városképeket. Tájképein Kárpátalja csodálatos helyeinek változatosságában gyönyörködhetünk, városképein érződik Beregszász iránti hűséges szeretete. Alkotásaira az életre kelt színek jellemzőek.





Szerpentin



Csendélet

POCOKSZEMŰ ERZSI

Már éppen tavaszodott. Eljött az idő, hogy a ballagó osztállyal elkezdjünk gondolkodni a tablókészítésen. Bevallom, nagyon szerettem őket. Kicsik voltak még, mikor hozzájuk kerültem és elkezdtem a tanítást. Majdnem mind egyiket ismertem, bár akadt olyan is, akit csak a névsorból, de arcot nem tudtam mellé társítani.

Osztálygyűlést hívtam össze, hogy megvitassunk néhány fontos kérdést a ballagással kapcsolatban. Tudtam, hogy azokra, akiknek kicsiny kezét fogtam írás közben, s vezettem végig a tollat a sorokon, számíthatok. Éreztem, hogy mindannyian ott lesznek, hiszen megígérték és én hittem nekik. Volt köztük olyan, aki már gyermeket szült, és olyan is, aki még csak éppen várandós vele. Nem számít, hiszen az ígéret az ígéret marad, még a cigánynál is.

A meghirdetett megbeszélésre sokan jöttek el. Most éreztem csak meg igazán, hogy eljött a pillanat, mikor lassan el kell őket engednem, mikor a végső-kig megmaradtak kezét már nem kell fognom, és tanácsal sem szolgálhatok nekik, mert már elindulnak az élet felé.

A sok gyerek között feltűnt egy ismeretlen arc. Egy koszos, borzos leányzó, akit nem ismertem fel. Hiába törtem az agyam, ki lehet az, nem sikerült rájönnöm. Megkérdeztem:

- Te meg ki vagy?
- Erzsí – szólta a kislány.
- Milyen Erzsí?
- Pocokszemű Erzsí.

Hatalmas nevetés tört ki az osztályban. Én is elmosolyogtam magam, majd folytattam a nehéz kérdéseket:

- Mi a vezetéknéved?
- A mim?

– Kinek a lánya vagy? – gondoltam, mivel a fél tábort névről, a másik felét a csúfnevről ismerem, talán kitotózhatom, hogy melyik családból származik, habár ránézésre Balázsiékhoz tudom sorolni, akikről tudni kell, hogy a legfogyatékosabb család a környéken.

- Még egyszer kérdezem. Kinek a lánya vagy?

– Hát az anyám jánya! – S ezt oly komolysággal mondta, hogy egy pillanatra már el is kezdtem gondolkodni, ki is az anyja, majd az újból kitörő röhögés térített magamhoz.

- Csend legyen! Ne nevéssétek ki! Fiúk, elég volt!

Palika a hátsó padból megszólalt:

– Ő a Virág Erzsi!

– Na, az meg ki? – tettem fel a kérdést, hiszen Virág családot nem is ismerek, olyanok nem laknak itt, de valahová be kell tájolnom ezt a szerencsétlen leányzót. Ő maga egy elég furcsa teremtes, szeme kancsal, talán ezért kapta a pocokszemű jelzőt, haja göndör, ami nem igen látott mostanában fésűt, szinte mozog benne a sok serke, nyaka koszos, talán már hetek óta nem mosdott, két keze pedig sebes, látszik, hogy hosszú ideje szenved a rühességtől. Ruhája egy koszos férfinadrág és egy felvált talpú cipő, szegény teremtes pedig bűzlött a vizeletszagtól.

– Erzsike, hát eddig hol voltál?

– Moszkvába' meg Bátyúban.

– És miért pont most jöttél iskolába?

– Mer' anyám beadott.

– És hol van anyukád?

– Csurmában.

– Akkor meg hogy adhatott be iskolába?

– Nem az, a másik anyám adott be.

Kezdem kapizsgálni a dolgot, a másik anyám vagy a nagymama vagy valamelyik nagynénje lehet.

– És miért van anyukád börtönben?

– Mer' eladta a kispulyát.

– Milyen kispulyát? Hol?

– Há' Moszkvába! Szült egy kispulyát oszt' eladta ennyi (kezeivel egy ölnyit mutat) pénzért!

– Vannak testvéreid?

– Van egy csomó. Má' űk is jöttek iskolába.

Ennyi információ egy darabig elég is. Most már látom magam előtt, milyen gondok előtt és után áll ez a szerencsétlen borzas kislány.

– A megbeszélést berekesztjük, következő órán folytatjuk a fotózással. Menjetek szünetre!

Becsengő után a végzősök mind ott sorakoztak az ajtó előtt. Zsuzsika közel hajolt hozzám, majd a fülembe súgta:

– A pocokszeműt ne tessék kirakni a tablóra! Ő bolond!

– Tessék?

– Jajj, én úgy szégyellem elmondani, de most is szünetben mutogatta a micsodáját a kinti vécében a lányoknak! Meg mindenféle csúnyaságot csinált!

– Micsoda?!

– Igen, már szóltunk az osztályfőnöknek is. Nem szeretnénk, ha ő is rajta lenne a fényképen.

– Majd ezt ő eldönti, mégiscsak valamennyire az osztálytársatok volt, akármilyen is legyen. Erzsike! Rajta akarsz lenni a fényképen?

– Nem.

– Miért?

– Mert nemsokára anyám hazajön a csurmából és úgyis elvisz.

Egy kicsit azért az őszintét megvallva, én is megkönnyebbültem, de már az agyamban kattogott a rugó, mert meg kellett tudnom, mi történhetett ezzel a beteg gyermekkel eddig. Miféle csúnyaságokat csinálhat odakint, amiről a többiek ilyen borzalommal beszélnek, hiszen ha már ők így fogják fel, akkor ez nem egy mindennapi dolog lehet, pedig a táborban sok minden megengedett, ami a normális társadalomban nem.

Eltelt néhány nap. Kutatásaim Pocokszemű Erzsiről mind kudarcba fulladtak, senki, semmiről nem tudott, csak annyit, hogy a lány bolond. Pedig attól, hogy valaki iskolázatlan, vagy lassú a felfogása és egy kicsit más, az nem jelenti azt, hogy bolond.

Megjöttek a szociális osztály munkatársai. Erzsikéről érdeklődtek, majd egy bírósági idézést nyújtottak át. A táborban nem találták a kiszabadult anyát, így a gyerekekkel szeretnék volna elküldeni azt.

– Erzsike! Eredj haza és hívd fel anyukádat az iskolába! Jó?

– Igen.

– Mit kell csinálni?

– Haza menni.

– És?

– Ott maradni.

– Nem. Eredj haza és gyere vissza anyuval. Mondd meg neki, hogy menni kell a bíróságra.

– Miért, ítélik?

– Nem, csak menj és mondd meg neki, amit mondtam!

Erzsike hazaindult. Megkérdeztem a szociális munkást, mégis miféle idézést hozott.

– Az anyuka most jött ki a börtönből, mert eladta az újszülött gyermekét – ez eddig stimmel – most pedig egy másik ügyet nyitnak rá.

– Miért, mit tett?

– Erzsike, nem azért ilyen, mert így született. A lány összetört, beteg a lelke. Sérült. Egy évig volt Bátyúban, ott legalább biztonságban érezhette magát.

– Mégis mi történt vele? Kérem, mondja el.

– Az édesanya nem csak a gyermekét adta el, de a legnagyobb lányát prostitúcióra kényszerítette. Erzsikét számtalanszor megerőszakolták, kínozták és verték. Több csontja is eltört. Ha nem volt hajlandó arra, amit az anyja parancsolt neki, kegyetlenül megfenyítették, olyan kínzásokat szenvedett el, amit egy ép elme nem bír ki. Sajnos ez ebben a gyerekben is megmaradt. Soha nem lesz belőle egészséges felnőtt. Most is kínozza magát, volt, hogy megpróbálta felválni az ereit.

Most már tudom, mi is volt a kislányban olyan furcsa. El sem merem képzelni, mi történhetett vele. Miért engedi meg a világ, hogy ilyen megtörténhessen? Egy ártatlan gyermeknek miért kell ennyit szenvednie? Hiszen ő nem kérezkodott a világra. S az a legszörnyűbb, hogy nem az első és nem az utolsó eset...

(Együtt 2014/5)



Az első emberpár



A beregszászi református templom

KEZDET

Éjjelre akár mínusz húsz fokot is ígértek. Jól fel kellett öltöznöm, hiszen az újévet a városi fenyő alatt terveztük köszönteni. Kevés sminkelés, majd a hetekkel előre kiválasztott ruha felvétele után már indulhattunk is.

Gyalog mentünk. Közben a hó is elkezdett esni, de ez egyáltalán nem zavart. Vidáman csúsztunk végig az aszfalton, négyen lányok, egymás után, mint a kislibák. A ház, amit béreltünk, kissé messze volt a város főterétől, gyalog úgy félórányra. Tőlem is körülbelül ennyi időbe telt odáig eljutni. Magunkhoz vettünk kevés szívmelegítőt és örültünk, hogy egyáltalán elengedtek minket otthonról. Ez volt az első szilveszterem, amit nem a családommal töltöttem, hanem a barátaimmal.

Péter bácsi nyitott kaput, aki már akkor bűzlött az alkoholtól. Ő adta bérbe nekünk a kétemeletes téglaházat, ami még csak félig volt készen. De nekünk a célra tökéletesen megfelelt. Beléptünk, majd a táskákból kipakolt holmik közül két üveg itókát és egy tálca süteményt nyújtottam oda.

– Ezt magának hoztuk. Egészségére!

– Köszönöm. Ha valami gond van, itt leszek az utca végén a testvéremnél, ott ünnepelünk.

El sem köszöntünk, annyira vártuk, hogy elkezdődjön a féktelen őrjengés. Lassan mindenki megérkezett. Az alkohol és a zene kábulatában vészesen közeledett az éjfél. Tizenegy óra körül valaki szólt, hogy menjünk ki az utcára, mert jön az ukrán újév, nézzük meg a tűzijátékot.

Hatalmas durranások és színes hullócsillagok sora követte egymást, az egész utcát bevilágította. Örömkömben táncot jártunk és énekeltünk. Hógolyókat gyúrtunk és dobálóztunk. Éppen egy hatalmas támadás elől menekültem, mikor megbotlottam, aztán elestem. Oldalra pillantva láttam, hogy egy fekete kabátban fekszik valaki a földön.

– Részeg bolond! – kiáltottam fel, majd dühösen folytattam a csatát.

Eltelt egy óra, a tizenkettőhöz már a főtéren számoltunk vissza. Hangosan kiabáltuk, hogy három, kettő, egy. Aztán himnuszt énekeltünk. Pezsgőbontás. Visszatértünk a házhoz. Reggelig tartott a zene és a tánc.

Délelőtt tíz óra körül pakolni kezdtünk. Elindultam az utca végére, Péter bácsiért. A kaput elhagyva arra a helyre pillantottam, ahol előző este elestem. Nem volt nyoma, csak két összetört üveg és egy tálca.

Péter bácsi testvére már jött velem szemben az utcán.

– Megfagyott. – ennyit mondott, és én mindent értettem.

A FELISMERÉS

Egyre közelebb lépett hozzám. Minden mozdulatából tudtam, mit akar. Elfordítottam a fejem, hangosan nevetni kezdtem. Őrülnék éreztem magam, szabadnak. Bármit megtehettem. Nem egy szerepből adódóan. Tiszta szívből, önfeledten, olyan mélyről, hogy már egészen elfelejtettem, milyen is az, amikor tényleg öröm tölt el. Annyi szenvedés, annyi hazugság után még mindig kételkedtem magamban. Nem hittem, hogy én tényleg én lehetek, és senki sem vet meg érte. Amikor nem adják parancsba, hogy viselkedjek, miközben egyszerűen csak boldog vagyok. Sehol egy könnycsepp, amit akaratlanul ejtek, mert fáj. Fáj minden részem, kétségbe vagyok esve, hogy mihez is kezdjek, hogyan feleljek meg másoknak. Nem gondolkozom a világon, nem akarok jobb lenni, nem akarok elvárások alkotta bábu lenni. Nem akarok... nem akarok semmit, csak nevetni. Hangosan. Forogni, játszani és tovább nevetni

Megfogta a kezem.

– Miért nevetsz ki?

– Nem nevetlek.

– Azt teszed.

– Csak boldog vagyok. Tán nem szabad?

Azzal igyekeztem kiszabadulni karjai közül, de erősebb volt nálam. A falhoz szorított, már mindkét kezem erősen markolta és egy mozdulattal a hátam mögé tekerte őket.

– Szabadulj ki.

– De nem engeded.

– Engedem.

– Fogod a kezem. Engedd el.

– Hagyj itt.

– Engedd el.

– Te nem is akarsz menni.

– Te meg nem akarod, hogy elmenjek.

– Akkor maradj.

* * *

A nyalókától jobb kedvre szoktam derülni, de hiába ettem meg négyet, csak rosszabb lett. Nem elég, hogy csokoládésat kaptam, amit nem szeretek, de a pálcikája is papírból volt, tele ment vele a fogam. Az utolsót nem bírtam

teljesen megenni, a közelben lévő bokor alá hajítottam. Vártam, mikor rohan oda egy kóbor kutya és kapja fel. A kutyák nem is szeretik az édességet. Normál esetben én sem, de ez más. A cigit valahogy nem kívántam.

Csak mentem előre, néztem az út szélét. Nem volt járda. Eldugott, kacskaringós utca, autók nem járnak arrafelé, nem kellett félnem, hogy sáros leszek. Senki sem jött velem szemben. A tócsák még ebben a borús időben is fénylettek. Készítést éreztem arra, hogy belelépjek. Csak egybe és csak egy kicsit. Úgy, mint amikor gyerek voltam. Hiába mondta édesanyám, hogy ne csináljam, de az a bizsergés, ami a gyomromban keletkezett rosszság közben, jó érzés volt. Most is ezt éreztem. Régen elfelejtett dolog, azt hittem, soha többé nem fogom újra átélni. Beleléptem. Még mindig jó volt. Lassan sétáltam tovább. A tócsák egyre vonzóbbak voltak, mindegyiket meghódítottam. Nevettem. Hangosan. Az egyik kapu kinyílt, és egy nő gyermekével kilépett rajta. A kislány úgy négyéves lehetett. Hosszú, derékig érő, göndör, sötét haja és nagy, csillogó barna szemei voltak. Rám nézett, elmosolyodott, majd hangosan kacagott. Az anyja sokáig bíbelődött a zárral. A csöpp lány elindult felém. A tócsa közepén álltam. Bátran lépett a vízbe, még hangosabban kacagott, olyan csicsergő hanggal. Megfogta a kezem. Leguggoltam hozzá.

– Nem szabad a pocsolába lépni!

– Dehogynem. Te is itt vagy.

A szemébe néztem. Rájöttem, hogy ők én vagyok.

(Együtt 2015/1)



Hegyi tanya



Hóolvadás

AZ ÜNNEPELT

Ma egy éve, hogy megtörtént. Ünnepelnem kellett volna, helyette viszont lázasan feküdtem az ágyban. Valami vírusféle támadott meg, akkoriban gyakran betegeskedtem. Már lázcsillapító sem volt itthon, én pedig úgy éreztem, elégek, a számarköhögéstől meg fuldokoltam. Annyit kértem tőle, hozzon nekem a gyógyszertárból valamit, hogy túléljem az éjszakát. Csak ült a számítógép előtt és nem figyelt rám. Tudtam, hogy hiába szólnék még egyszer, nem változna semmi. Persze, amikor ő volt beteg, én fejvesztve szaladtam volna bárhová, hogy ne szenvedjen. Jobbnak láttam nem rágódni ezen, a fal felé fordultam és nehezen, de elaludtam.

Amikor felébredtem, üres volt a lakás. Örültem, hogy elment gyógyszerért, de hiába vártam, nem tért haza. Helyet foglaltam a fotelban, egy pokrócot tekertem a derekamra, zenét kapcsoltam, majd megnyitottam az ismert közösségi oldalt. A párom oldala nyílt meg. A felső fülecskére, a kijelentkezés lehetőségére akartam kattintani, amikor kinyílt a chat ablak, benne egy fiatal lánytól az üzenet: „Már most hiányzol...”. Megdöbbsenem. Sohasem volt szókásom az üzeneteiben vájkálni, mert feltétel nélkül bíztam benne. Most viszont nem bírtam megállni és visszagörgettem. A beszélgetés kezdete egészen február elejéig nyúlt vissza. Ma május harmadika van. Négy hónap. Ártatlan csevegésként indult, aztán március közepénél komolyra fordult a dolog. Olyan dolgokat írtak egymásnak, amit én már rég nem hallottam tőle. Igazából lehet, hogy sohasem. Felfogtam, mi is történik körülöttem, magyarázatot kapott minden esti kimaradás, a tízórás műszak és a túlórák is, amiket sohasem fizettek ki. A telefonomért nyúltam. Tárcsázott. Felvette.

– Merre jársz? – kérdeztem nyugodt hangon.

– Lejöttem az egyik haverhoz, a számítógépét újratelepíteni. – hányszor hallottam ezt már! Azon kattogott az agyam, hogy minden esetben, amikor ezt mondta, vele volt-e?

– Ha megkérlek, bemennél a patikába útközben lázcsillapítóért?

– Nincs nálam pénz.

Ez a válasz olyan fájdalmas volt, hogy a könnyeim kicsordultak. Néhány fillért sem érdemlek meg talán? Gyógyszert kértem, nem luxuscikket. Rá volt pénze, érte az esőben is elindult. Nekem emberségből sem járt semmi. Nem tudtam mit tegyek. Kavargott bennem a kérdés, hogy mit rontottam el, mit nem tudtam megadni neki, amiért máshoz fordult helyettem. Biztos voltam benne, hogy az én hibám. Keveset voltam itthon, mellette, mert három he-

lyen dolgoztam, hogy megteremtsem számára azokat a körülményeket, amit sohasem kapott meg a családjától. De így nem kapta meg azt a szeretetet, amire vágyott. Másra nem tudtam gondolni.

Rövid időn belül hallottam, ahogyan kattan a zár. Megérkezett. Elé mentem, láttam, hogy vizes a kabátja. Odakinn zuhogott az eső. Teát főztem neki, melegedjen át. Egy beteg elég a házban. A konyhában egymással szemben ültünk. Nem bírtam szótlanul.

– Ki az a lány, akivel találkoztál? – kérdeztem elcsukló hangon. Remegett minden testrészem, de sírni nem akartam, az idegességtől nem is tudtam.

– Milyen lány? – kérdezett vissza. Láttam, hogy hazudik. Pupillája kitágult és a levegőt is gyorsabban szedte.

– Tudom, hogy vele találkoztál. Nem akarom, hogy hazudj.

Lesütötte a fejét, érezte, hogy már nincs menekvés. Mindent el kell mondania.

– A munkatársam. – felelte halkán.

– Miért hazudtál ennyi ideig?

– Nem hazudtam. – válaszolta.

– Az nem hazugság, hogy te mással vagy helyettem és el sem mondd? Vagy az nem hazugság, hogy nem hozol gyógyszert, mert vele vagy? Esetleg az, hogy mellém fekszel, miután őt ölelted és csókoltad? Akkor mi számít neked hazugságnak? – csattantam fel.

– Eltitkoltam.

– És a kettő ilyen esetben nem ugyanaz?

Hallgatott. Nem tudott magyarázatot adni a tettére, nekem pedig nem volt erőm tovább folytatni a vitát. Visszafeküdtem az ágyba, gondolkodnom kellett, mihez is kezdjek. Nyolc év. Nem kis időt töltöttünk együtt. Még gyerek voltam, amikor megismertem. Sohasem volt szerelem, inkább csak valamiféle vonzalom. Hamar csapdába estem és így, utólag átértékelve a dolgokat, rossz döntést hoztam.

Aznap este örültem, hogy éjszakai műszakban dolgozik. Nem kellett elviselnem magam mellett a testét, nem kellett éreznem az illatát. Egyedül maradhattam a gondolataimmal. Miután munkába ment, nem tudtam aludni. A fájdalom, amit éreztem, leírhatatlan. Az, hogy a személy, akinek az életemet ígértem, már hónapok óta átvért, kihasználta és megalázott, megerősített abban, hogy értéktelen vagyok. Másnap munkába kellett mennem. Kialvatlanul, ráadásul betegen nehezen tudtam volna levezetni az anyák napi szerepet az iskolában. A fürdőszobába mentem és a gyógyszeres doboz után nyúltam.

Még volt a nyugtatóból, amit a gyomoridegemre vásároltam, kivettem egy levéllel, aztán még eggyel. Amikor kipattintottam az első tablettát, eldöntöttem, mit teszek. Az asztalon sorba raktam őket, egymás után, mind a húsz szemet. Nem vagyok fontos, nem sirat majd senki. Vízet töltöttem egy pohárba, majd egyesével nyeltem le őket. Csendesen fogok elaludni, gondoltam magamban. Még egy utolsó cigi, aztán kényelmesen elhelyezkedtem az ágyon. Halk pittyegés, a telefonom volt az. Kedvenc tanulóm küldött üzenetet. Azt kérdezte, mit vegyen fel a szerepre? Válasz: Öltönyt. Majd felálltam, a konyhába mentem. Víz, szóda, bikarbóna, ecet. A kád fölé hajoltam, megittam, és öklendezni kezdtem. Számoltam a fehér bogyókat a lefolyó mellett. Összesen tizenkilenc. A maradék egytől nem lesz bajom.

Másnap reggel mindent újra kezdtem. Életet, munkát és sokáig viseltem még el csukott szemmel a hazugságot. Túl sokáig.

(Együtt 2015/4)



Beregszász télen

82 RUBEL

Gyerekkoromban gyakran gondoltam arra, hogy nekem miért nem jutottak igazi nagyszülők. Olyan kedves nagymama, aki vasárnaponként süteménnyel várja unokáit és egy nagyapa, aki télen szánkózni vihetne a testvéreimmel.

Édesanyám szüleit ismertem, ők a házasságkötésük után nagyon hamar elváltak. A megye két távoli csücskében éltek, egymásról tudomást sem véve. Minden kapcsolatot megszakítottak. Az idős férfi, akit vér szerint nagyapámnak kellett volna tartanom, egyetlen közös gyermeküket sem látogatta. Huszonöt éves koromig mindössze talán négyszer láttam, s egyszer kaptam tőle egy rágógumit, de mindjárt azt is hozzátette, hogy osszam meg két testvéremmel. Nyolcvanegy évet élt meg az öreg, a temetésére nem mentem el.

Nagyanyám velünk egy városban lakott. Nem szerette a családját, csak a macskáit és a palotapincsi kutyáját, amely a vén szipirtyó halála után hozzánk került. Gyűlöltük a kis dögöt, pont úgy, ahogyan a megboldogult nagyanyám minket.

Édesapám szüleit nem ismertem, csak anyám elbeszéléseiből. Állítólag az öreg nagy kártyás volt, egy éjszaka alatt eljátszotta a valaha tehetős család minden vagyonát. Birtokot, házat, pénzt. Végül is az övék volt, s ha nem ő tékozolja el, rövid időn belül a rendszer szabadítja meg tőle őket. Őt hamar hívta magához a Teremtő, persze erős alkoholizmusa is sürgette már a találkozást.

Apám anyját Alzsbetának hívták. Azelőtt és utána sem hallottam ilyen nevet. A csehek ideje alatt született, ennek a magyar megfelelője az Erzsébet, de számomra valahogy ismeretlenül is kedves volt ezt a nevet hallani. Nem fordítottam magyarrá, mert úgy éreztem, ez különleges és fennkölt, akárcsak egy úrhölgy vagy hercegnő neve. Később nagyot néztem, amikor megtudtam, hogy nagymamám, ez a csodás nevű asszony cseléd- és szolgálólányként csábította el a munkaadó nemesi család legfiatalabb fiúgyermekét, Frantiseket.

Édesapám mindig szidta az öreget, állítólag ő sem volt jó szülő, az anyjáról viszont nem szívesen beszélt, sőt, sohasem említette. Csak akkor látszott rajta, hogy nagyon szerette az anyját, amikor a testvére feleségét a család rá akarta temetni. Majd szétvetette a düh. Mérgében azt találta kiabálni, hogy anyámra csak én kerülhetek. Kétéves lehettem, amikor az öreg hölgy elhunyt. Nem emlékszem rá, hogyan nézett ki, hiszen még olyan kicsike voltam. Halála hirtelen következett be, előtte jó egészségnek örvendett. Legfiatalabb

fiát – mert hat gyermeke volt neki, de kettő vagy három meghalt a háború idején valamiféle gyermekbetegségben –, apámat hajnalban riasztották.

Hosszan csöngött a kapucsengő, erősen nyomták. A ház messze volt, egészen az udvar végén, így egy iskolai csengőt szereltek fel, hogy hallják, ha jön valaki. A kutya is hangosan és vadul ugatott. Ittas férfi állt a kapualjban. Apám ajtót nyitott, majd a hosszú udvaron keresztül ordított anyám után.

– Anyád, gyere! Baj van. – a mondat utolsó részénél már elbicsaklott erős hangja.

– Mi történt?

– Mama meghalt. Most volt itt a testvérem. Azt mondta, menni kell megmosni. Ők félnek tőle.

Anyám hangos sírásba kezdett, nagyon szerette az anyósát. Fájt neki, hogy végleg búcsút kell vennie a mindig vidám asszonykától, aki anyja helyett anyja volt. Karjába vett, felöltöztetett, közben apám befogta a lovakat.

A rozoga ház előtt, az udvaron ott sorakozott a család apraja-nagyja. Gyerek, testvér, unokák... Mindegyik zokogott. A legidősebb testvér fogadott minket, öccsét, apámat, nem akarta beengedni a házba. Minden büzlött az alkoholtól. Ők már ittak, vagy egész éjjel mulattak, ki tudja már.

Édesanyám bement, majd kis idő múlva követte őt apám is. A kicsiny szobában nagy volt a felfordulás, pedig a mama igazán pedáns asszony volt. Ruhák, kacatok a padlón, az egyetlen üveges vitrin ajtaja nyitva, a kristálypoharak már hiányoztak belőle. Ezt a szekrényt még nekem vette, a legkisebb unokájának.

Az ágyban feküdt az asszonyka, ócska függönnyel letakarva. Látszott, hogy szemei csukva vannak, keze pedig a teste mellett. Arca megviselt volt, talán a sok sírástól. Fején kendő, ahogyan az öregeknek illik.

Anyám lavort hozott, a sparon vizet melegített, rongyokat tépkedett a szanaszét heverő ruhákból, majd az ágy mellett egy hokedlire helyezte. Apámmal megemelték a halottat. Feje alól a párna a földre esett. Fejkendője lecsúszott, tarkóján még nem száradt meg egészen a vér. A második párnát a háta alá csúszatták, hogy megemeljék, alatta összebogozott zsebkendő volt.

Édesapám kibontotta, a konyhába ment, majd elcsukló hangon kérdezte a testvéreitől:

– Nyolcvankét rubel... Ezt kerestétek?

(Együtt 2015/6)

BECSENGETTEK

Reggel munkába indultam. A busz hét óra hat perckor érkezett meg az iskolához legközelebb eső megállóba. A tanítás fél nyolckor kezdődik. Még nyugodtan érkeztem bemenni a sarki boltba ásványvízért. Az egyenes út, amin minden reggel megyek, fehér volt a hótakarótól, csak a szélére kirakott szemetesládák törték meg a tökéletes összhangot. Rágyújtottam, lassú léptekkel folytattam az utat. A kesztyűmet a buszon hagytam, mérgelődtem, és amíg a cigarettát elszívtam, kétszer is kezet kellett váltanom, mert majd' lefagyott az ujjam. Velem szemben kóbor kutyák bukkantak fel, kergették egymást, és viháncoltak a friss hóban. Az egyik ház előtt gyerekforma alak matatott a szemétben. Észrevette, hogy közeledem. Hosszú, széles, piros sálját az arcába húzta, kapucniját a fejére hajtotta. Ő is fázik, gondoltam magamban.

Becsengettek. Megkezdődött az első óra. Az ötödik osztályban ukrán irodalmat tartottam, Olekszandr Oleszj volt a tananyag. Semmit sem értettek meg belőle. Gyakran pillantottam a karórámra, vártam, hogy vége legyen.

A második órát a hatodikban tartottam, magyar irodalmat. A gyerekek ügyesek voltak, a házi feladatot megcsinálták, a gyakorlatokat is hamar elvégezték. Röpült az idő. Kicsengő, nagyszünet. Két kislány megkérdezte, benn maradhatnak-e uzsonnázni. Bólintottam, a helyére raktam a füzeteket és a könyveket. A többiek az udvarra tereltem. Natika az osztály végéből halkán szólt hozzám.

– Én is?

Láttam, ahogyan táskájából almát és narancsot tesz az asztalra. Hosszú, széles, piros sálját sietve dugta a pad alá.

– Te is.

(Együtt 2016/3)

AZ ÁRVA

Szőke cigánylány volt. Göndör fürtjei a derekáig értek. Hatalmas, tengerkék szeméből áradt a jóság. Kilencéves volt. Édesanyja minden reggel elkísérte az iskolába. Jól öltözött, kellemes megjelenésű, orosz asszony volt. Leila kiűnt a koszos cigánygyerekek közül szépségével és hófehér bőrével. Egyszer megkérdeztem az anyját, miért ebbe az iskolába járattja a gyermekét. A válasz egyszerű volt: „Rákos vagyok. Nem maradt sok hátra.”

Eltelt egy tanév, a lány napról-napra szomorúbb lett. Édesanyja mind ritkábban kísérte már el.

Egy keddi napon délután a folyosón állt és várt.

- Anyukádat várod? – kérdeztem tőle.
- Igen, de nem tudom, hogy jön-e. Reggel nagyon rosszul volt.
- Egyedül nem mehetsz haza?
- Nem. Akkor kikapok.
- Apukád?
- Ő meghalt. Még régen.
- Sajnálom.
- Tetszik tudni, megitta a mérget.
- Miért?
- Anyuka azt mondta, azért, mert részeg volt.
- Testvéred van?
- Igen. Egy. Bella. Ő már nagy. Van neki gyereke is.

Az említett testvér már be is lépett az ajtón, megragadta a kislány karját és gyors léptekkel indult ki.

Másnap a gyerek nem jött iskolába, harmadnap sem. Egész héten hiányzott.

Hétfőn reggel, amikor a létszámot ellenőriztem, láttam, hogy megérkezett. Haja kócos volt, fejét az asztalra hajtotta. Zokogott. A többiek csak bámulták, nem nevettek rajta, de közel sem mentek hozzá. A teremben néma csend volt. A tanárnőjük megszimogatta a hátát, de a kislány csak még kesesebben sírt. Nekem tovább kellett mennem.

Délután ott állt a folyosón és várt. Figyeltem. Néha-néha elejtett egy könnycseppet, megpróbálta visszafojtani a sírást.

- Hát te? Megint vársz?
- Igen, de hiába.
- Miért?
- Anyuka már nem jön értem.

Ahogy ezt kimondta, azzal a keservesen elcsukló gyermeki hanggal, olyan szomorúságot éreztem, mintha az én édesanyám halt volna meg. Odamentem hozzá, megöleltem, hirtelen más nem jutott eszembe. A gyerek meg csak sírt és panaszkodott.

– Anyuka meghalt! Mi lesz velem nélküle? – hajtogatta.

– Nyugodj meg – szóltam hozzá.

– Ma temetik. Nem akarok hazamenni.

– Hány órákor?

– Kettő.

A falióra egy óra tizenkét percet mutatott.

– Gyere be velem a tanáriba. Ne állj itt egyedül.

Szófogadóan jött mellettem, aztán megfogta a kezem. Úgy szorította, mintha sohasem akarná elengedni. Hagytam neki. Leültünk a terem legvégében. Hátizsákjából rajzfüzetet és ceruzát vett elő. Tiszta oldalt nyitott és rajzolni kezdett. Házat kerítéssel, mögé fákat, hegyet és mosolygós napocs-kát. A ház elé kislányt, mellé az anyját. Annak fejére glóriát. Aztán fogta a feketé ceruzát és összefirkálta.

Kopogtak az ajtón. A nővére volt.

– Jó napot. Leila?

Közben a gyerek igyekezett az asztal alá bújni.

– Itt van.

– Leila! Mássz ki! – ordított rá.

– De én nem akarok...

– Menni kell a temetésre, gyere már! – elkezdte rángatni a kislány karját, aztán rácsapott a hátára, megpróbálta kihúzni az asztal alól.

Nem bírtam tovább, a nő elé álltam.

– Állítsa le magát – szóltam rá.

– Magának meg mi köze hozzá? Ne szóljon bele!

– Rángatja a gyereket, megüti, ordít vele, még szép, hogy nem akar magával menni!

Leila a hátam mögé bújt.

– De menni kell anyánk temetésére.

– Bella! Én nem akarok menni, nem akarom anyukát látni – szólt remegő hangon a kislány.

– Oszd mit csináljak veled? Hova tegyelek?

– Itt marad velem – vágtam rá gondolkodás nélkül. – Vigyázok rá, ha kell, holnapig.

– Megtenné? – a lány hangja megenyhült. Beletúrt húga kócos hajába és rám bízta.

Munka után elindultunk hazafelé. A központban megbámultak az ismerősök, amiért egy cigány kislánnyal megyek kézen fogva a városban. Nem érdekelt. Az iskolától messze laktam, útközben vásároltam két gombóc fagyaltot neki. Amíg evett, nem sírt.

Hazaértünk. Engedtem egy kád meleg vizet Leilának. Elhanyagolt volt és piszkos.

– Meg tudsz fürödni egyedül?

– Igen, csak a hajamat nem tudom megmosni, azt mindig anyuka csinálja – és már pityergett is.

– Most én fogom.

Bemászott a kádba, talán még sohasem ült ilyenben, hiszen a táborban él, futott át a gondolat a fejemen, majd azon töprengtem, hogy milyen módon vehetném magamhoz őt...

Megmostuk a haját, ruháit a mosógépbe tettem. Ráhúztam egy régi, kinőtt pólómat és bekísértem a szobába.

– Álmos vagyok. Lefekhetek? – nézett rám nagy, kék szemeivel.

– Előbb vacsorázni kéne, nem?

– Jó.

A konyhába mentem, megmelegítettem az ételt. Ahogy beléptem a szobába, láttam, hogy Leila összekuporodva a rekamién fekszik. Betakartam. Néztem még egy kicsit, és azon gondolkodtam, milyen élete lesz ezután. Szerencsés esetben a nővére megkapja a gyámságot, ha nem, árvaházba kerül...

Éjjel ordításra ébredtem. Leila keservesen sírt és alig kapott levegőt.

– Nyugalom. Mi történt?

– Nem akarok hazamenni!

– Éjszaka van, nem is fogsz.

– De én soha nem akarok.

– Drágám, ez nem jó ötlet.

– Kérem szépen, hadd maradjak itt, ígérem, jó gyerek leszek!

– Ezt majd reggel megbeszéljük. Aludj vissza.

Szót fogadott, betakartam. Átmentem a saját ágyamra.

Reggel arra ébredtem, hogy valami nyomja a lábam. A kislány ott feküdt az ágyam végében. Olyan mélyen aludt, hogy sajnáltam felébreszteni. Reggelit készítettem, ő csendben osont ki a konyhába. Megdörzsölte a szemét, aztán mosolygott. Együtt indultunk el otthonról. Ő iskolába, én munkába.

Minden évben, anyák napjára képeslapot készítettem. Összesen ötöt. Mindet elraktam.

Idén ballagott. Szép, nagylány lett belőle. Az ünnepség végén kaptam tőle egy csokor virágot, rajta egy üzenettel:

„Tetszik tudni, ha akkor nem visz magával, megszökök. Lehet, hogy anyám után megyek. Köszönöm.”

Szerettem volna válaszolni, de csak otthon írtam rá a cetlire:

„Ha tudtam volna, mi lesz veled, soha nem engedlek el. Ne haragudj.”

A hatodik levelet is a fiókba tettem.



Vérke-híd

NAGYANYÁM

Iszonyú fejfájás gyötört, hazaszöktem az iskolából. Egész úton szédültem, az a nyolcszáz méter, amit a házunkig kellett megtenni, egy örökkévalóságnak tűnt. Senki sem volt otthon. Anyám a piacon dolgozott, öcsém iskolában, nővérem az egyetemen. Apámra nem emlékszem, merre járt. Gyógyszert vettem be, és lefeküdtem az ágyra.

Kisírt szemmel, ordítva ébredtem arra, hogy anyám rángatja a karomat.

– Ébredj fel! – szólt rám anyám.

– Mama rosszul van.

– Tessék?

– Azt álmodtam, hogy térdel az ágy előtt és nem kap levegőt.

Nagyanyám asztmás volt, nehezen lélegzett, zsebében vagy táskájában mindig ott lapult a pipa. Az álmom annyira valóságosnak tűnt, hogy fájós fejjel biciklire ültem és elindultam a város másik végébe megnézni őt.

Hosszan nyomtam a harmadik emeleti lakás csengőjét. A szomszédok azt mondták, otthon van, a kutya is ugatott rám bentről. Néhány perc múlva megérkeztek a szüleim, valamelyik lakó hívta őket.

– Sehová sem megy a kutyaja nélkül – mondta apám és vállával nekife-szült az ajtónak.

Kétszer rugaszkodott neki, mire a felső zár roppant egyet és megadta magát. Az ajtó kinyílt. A konyha üres volt, a kutya ott csaholt a lábunk alatt. Beléptünk a szobába, nagyanyám az ágy előtt térdelt. Fejét a markába hajtotta, mint aki imádkozik. Anyám jobb karja alatt ragadta meg, de az csak intette a fejével, hogy ne tegye. Apám mentőt hívott. Hosszúnak tűnt az idő, amíg meghallottam a sziréna hangját. Anyám a szekrényhez ment, ruhákat és törölközőt szedett ki belőle. Én addig segítettem felállni nagyanyámnak. Átöltöztettük.

A mentősök felértek a lakásba. Megmérték a vérnyomását, a szívhangot is ellenőrizték. Aztán injekciót adtak be neki, amitől hamarosan jobban lett.

– Be kell jönnie a kórházba megfigyelésre – mondta a felcser.

Nagyanyám rám nézett, majd rá. A tekintete szúrós volt.

– Ha én bemegeyek, nem jövök ki – válaszolta dühösen.

– Anyu! Ne beszélj hülyeségeket, indulj, mert itthon nem lesz jó vége – csattant fel anyám és már tessékelt is ki az ajtón. Láttam rajta, hogy csak erősnek akar tűnni, de nagyon meg van rémülve.

Nagyanyám lehajolt, megsimogatta a kutyáját. Beszálltak a mentőautóba, mi apámmal hazamentünk.

Még aznap este meglátogattam a kórházban. Anyám egy széken ült mellette. Az éjjeliszekrényre raktam a vacsorát, nagyanyám levest kért. Nem tudtam kinyitni az üveget, a forró levestől rászorult a fedő, sokáig bíbelődtem vele, mire az öreg kifakadt:

– Olyan vagy, mint apád!

Kinyílt az üveg, kanalat raktam bele, odaadtam neki. Megfordultam és halkan sírni kezdtem. Tudtam, hogy sohasem szerette apámat. Ezzel a mondatlalt azt is mondta, hogy engem sem.

– Jó éjszakát – búcsúztam el tisztelettudóan, de már indultam is az ajtó felé, le a lépcsőkön, ki a bejárati ajtón, keresztül a kórházkertén, egészen az autóig. Apám követett.

– Ne foglalkozz vele, tudod, hogy beteg. Holnapra el is felejtí. nyugtatott. Hamarosan követett minket anyám is, hazamentünk.

Korán ébredtem, anyám már reggelit készített. Bőven pakolt a betegnek is. Öcsém iskolába indult, mi pedig a kórházba. Anyu kiszállt az autóból.

– Te nem jössz? – fordult felém.

– Nem akarok.

– A tegnapi miatt?

– Is. Ha olyan vagyok, mint apám, akkor nem hiányzom oda.

Anyu felment a lépcsőkön. Be a terembe. Tíz perc sem telt bele, láttam kijönni a bejárati ajtón, kezében a tegnap összecsomagolt holmival. Arca kifejezéstelen volt.

– Hazaengedik? – kérdeztem.

– Azt mondták, hajnalban kiment rágyújtani. A csomagja össze volt pakolva az ágy végében.

– Mondtak még valamit?

– Csak annyit, hogy holnapután jöhetünk érte. Addig el kell intézni a temetést.

(Együtt 2016/5)

TÖRTKRUMPLI PARADICSOMMÁRTÁSSAL

Nagypa bajszos, mokány emberke volt. Mindig nekem kellett tartani a tükröt, amikor borotválkozott. Aznap túl sokáig vagdosta a szőrszálakat az orra alatt.

– Nagypa! Mire neked az a bajsz? – kérdeztem idegesen tőle, mert már nem bírtam tartani a tükröt.

– Nem vághatom le, gyermekem.

– De miért nem? Hozzam a kést?

– Annak a bajsznak ott kell lennie. Tudod, a muszka kurva miatt.

– Az meg ki?

– Az orosz tisztasszony, aki a Donbászban szolgált.

– Mit csinált?

– Szájbavágott a puskatussal. Tartsd azt a tükröt egyenesen!

– Elmondod?

– El. Később.

Amikor végzett a borotválkozással, a kertbe indultunk. Ki kellett szedni a céklát, eljött a betakarítás ideje.

– Tudod mennyit ettem ebből? – mutatott a cékla levelére.

– Nem. Mennyit?

– Az első munka, amit a roboton kaptunk, a céklaszedés volt. A mezőn négykézláb kúsztunk a földön. A katonák figyeltek minket. Aki ügyes volt, egy-egy levelet a zsebébe tudott csempészni, de csak a kisebbeket, mert ha nagyot szedtünk, észrevették. Aztán éjjel a barakkban, amikor mindenki aludt, megettük. A táborban, ahol laktunk, nem nagyon adtak enni.

Nagypa elhallgatott. Nem azért, mert nem akarta tovább mondani, hanem azért, mert megállt pihenni. Mióta hazajött, hamar elfáradt és nehezen vette a levegőt.

– Egyszer nagyon megijedtem, amikor reggel a budiba véreset tojtam. Sokan haltak meg körülöttünk, ők először kidagadtak, főleg a kezük és lábuk. De az a csájától volt. Mondtam én nekik, ne egyék azt a sós halat, amit adnak, mert csak szomjasak lesznek tőle, de nem hallgattak rám. Tudod, jányom, ott minden olyan sós volt...

– És a muszka kurvával hogy történt?

– Az később volt. Amikor átkerültem a vagonokhoz. Volt, hogy a szemet pakoltuk napokig, aztán meg a korpás zsákok. Azt szerettem csinálni.

– Miért?

– Mert a csimbókot, ami ránk ragadt, össze tudtam szedni. Mindig bele-dugtam a sapkámba. Észre is vette a tisztasszony. Odajött hozzám és lekapta a fejemről a sapkát. Megkérdezte, mi ez, hát én meg hallgattam. Erre olyat csördített rajtam, hogy orromon-számon keresztül folyt a vér. Visszaütni nem lehetett, mert akkor helyben agyonlőttek volna. A felsőajkam kettérepedt.

– Azért kell a bajusz?

– Azért.

– Akkor tényleg kurva.

– Aztán szerintem már megbánta. Amikor ő volt szolgálatban, mindig csempészett ki valamit a tisztek ételéből. De később levették. Nem maradt más, csak a krumplihaj, amit kiszedtünk a szemétből és megsütöttük a bur-sujkán².

– Akkor nem lehetett ott jó dolgozni. Legalább megfizették?

– Meg. Három napból négy év lett. Nagyanyád és anyád nélkül.

– De minek mentél?

– Mert menni kellett. Jött a parancs. Minden férfinak meg kellett jelenni a községháza előtt. Ott már nem kérdeztek. Három nap. Mind ezt mondták. Mi meg elhittük, és mentünk.

– És miért nem jöttél haza?

– Mert nem lehetett. Mindig arra gondoltam, hogy csak egy kicsit kell még bírni. Aztán egy nap elindulhattunk. Gyalog. Két barátommal. Falu-béliek voltak. Pista meg Jóska. Mikor beértünk a szomszédba, Jóska testvére túrós haluskát főzött. Mondta neki, hogy ne egyen sokat, mert beteg lesz, az nem hallgatott rá. Egy tányér után meg is halt.

– Egy tányér haluska miatt?

– Bizony. A mi bélünk úgy össze volt szűkülve, hogy egy szelet kenyeret nem volt szabad megenni.

– Azért eszel ilyen keveset?

– Nem tudom, jányom. Az is lehet.

Nagypa újra megpihent. Leült a fatönkre és a térdére könyökölt. Nehe-zen vette a levegőt. Nagymama a tornácról kiabált. Odszaladtam hozzá.

– Kész az ebéd. – mondta kedves hangján.

– Mit főztél, Édes? – nagymamát Édesnek hívtuk.

– Törtkrumplit paradicsommártással. Ül le, jányom, a létra fokára. Egyél.

– Nagyapának ne vigyek?
– Mindjárt teszek neki is. Jó forrón. Hideg van kinn, és esteledik is. Szóljál csak neki gyorsan, jöjjön fel a kertből.

– Nagyapa! Édes azt mondja, gyere fel! Kész az ebéd.

Nagyapa nem válaszolt. Fejét a markába hajtva ült mozdulatlanul a fatönkön. Visszarohantam a házhoz.

– Édes, nagyapa nem akar jönni.

– Megyek én, ülj le, egyél, mert kihűl.

Édes megtörölte kezét a kötényébe, felvette a papucsát, és öreges léptekkel indult a kertbe.

– Drágám, gyere, kész az ebéd. Paradicsommártást főztem, azt szereted – szólítottatta az öreget, de az csak ült a fatönkön.

– Kinn a derekad is, jóember! Miért nem húzod le a lajbit? – kezét nagyapa derekára tette, és megrántotta a ruhát. De nagyapa erre sem felelt, csak eldőlt, mint egy zsák liszt.

(Együtt 2016/6)



Beregszász



1997. június 7-én születtem Nyíregyházán, de Beregszászon élek. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán tanulok, angol szakon, immár második éve. Kiskorom óta vonz a művészet, a költészet. 11-12 éves koromtól próbálgatom a versírást, azóta tart ez a szenvedély. Mindenki másban teljeseedik ki, én a szavak formálásában. Olyan ez, mint egy második otthon, amit bárhová magammal vihetek, hiszen bennem él.

MÁTÉ EDVÁRD

„Ha úgy gondolod, hogy az öregség bölcsességgel táplálkozik, akkor már fiatal korodban munkálkodj azon, hogy öregségedben ne legyél híján e tápláléknak.”

Leonardo da Vinci

1999. szeptember 2-án születtem Beregújfaluban. Hatéves koromban a helyi általános iskolában kezdtem meg a tanulást. 2009-től a Nagyberegi Középiskolában folytattam tanulmányaimat, ahol a rajzórán tanárom, Gogola Zoltán felfigyelt rám. Az ő biztatására minden rajzpályázatra beneveztem, és azokat sorra meg is nyertem.

2014-ben felvételiztem az ungvári Erdélyi Béla Képzőművészeti Szakközépiskolába, ahol jelenleg harmadéves vagyok.

2016-ban megnyertem Magyarországon a Nemzetstratégiai Kutatóintézet által meghirdetett rajzversenyt, amire nagyon büszke vagyok.



csak lennék

*lennék erdő,
beszélni virág-
hajnalon,
míg levelek
susognak
tenyeremben.
lennék erdő,
hajolni hozzád.
azt se bánnám,
ha madárként
vakon
csapkodnád
az eget.
csak lennék
örök, valami
hozzád közeli,
csendes
megnyugvás,
kifeszített
magány.*

csak beköszönök

*csak beköszönök,
lásd, hogyan
lakoltatlak ki
a szívémből.
mint jégvirág
az ablakon,
úgy olvadnak
lábnyomaink.
mintha árnyékom
előtted járna,
függőhíddá
görbülök.
csak beköszönök:
látni akarom
csillaghullásodat.*

(Együtt 2016/1)

SZERETEM

*szeretem, ahogy
nyárba csap át
szemedben a
reggel. szeretem
a bús őszben
minden árnyékodat.*

*szeretem, ahogy
megszelídíted
szívemben a telet,
ahogy a tavasznak
énekelsz, nagyon
szeretem.*

MIÉRT NEM?!

*miért nem születtem
madárnak, égbolt
ölelné szárnyaim.*

*miért nem születtem
tengernek, ezer
világ ébredne bennem.*

*miért nem születtem
vadvirágnak, indián-nyár
fodrozná szírmaim.*

*miért nem születtem
háznak, én lennék
az otthonod.*

(Együtt 2016/2)



Muzsika

AZ ANTOLÓGIA SZERZŐI

Ambrus Flóra (1995) Visk
Ámorth Angelika (1995) Ungvár
Bakos Zsuzsanna (1988) Beregdéda
Baraté Ágnes (1988) Mezőkaszony
XI. Bíró Gergely (1986) Budapest
Cserniga Gyula (1976) Nagybereg
Csorniy Dávid (1991) Beregszász
Fényes András (1982) Munkács
Gogola Zoltán (1982) Beregszász
Hájas Csilla (1990) Bányák
Ifj. Hidi Endre (1982) Nagydobrony
Juhász László (1988) Sárosorosi
Kalitics Erika (1987) Munkács
Kopriva Nikolett (1996) Munkács
Kovács Eleonóra (1989) Szalóka
Kulin Ágnes (1989) Ungvár
Lizák Alex (1987) Beregszász
Marcsák Gergely (1990) Kincseshomok
Máté Edvárd (1999) Beregújfalu
Németi Anett (1985) Stolberg
Pák Diána (1989) Karácsfalva
Pógyor Adrián (1989) Tiszaújlak
Shrek Tímea (1989) Beregszász
Szalontai Alexandra (1991) Nevetlenfalu
Szilágyi Sándor (1987) Beregszász
Tóth Dominika (1997) Beregszász

KÉPEK JEGYZÉKE

Kalitics Erika	9
Denevér	8
Kutyasétáltatás	13
Ifj. Hidi Endre	14
Mell-lény	15
Fiókák	17
Női torzó	19
Pásztor	23
Bakos Zsuzsanna	24
Portré	27
Szalontai Alexandra	29
Kert	30
Merülés	32
Függöny mögött	35
Lizák Alex	36
Az utolsó csepp	37
Árnyjáték	41
Drótfolyó	45
Fényes András	47
A munkácsi városháza	46
Éjjeli forgalom 1.	50
Éjjeli forgalom 2.	50
Téli séta	53
Egy kis hazacsalogató	53
A szakurák virágzása	55
Cserniga Gyula	57
Törött világ	58
Tó	58
Borzsapart	62
Halstead	65
Néma hegyek	65

Baraté Ágnes	67
Mámor után 1.	66
Mámor után 2.	69
Támasz	70
Otthon	74
Felnőtt gyerekjáték	77
Állatfarm	77
Húgom gyermekkori emlékképe	79
Juhász László	81
Mérlegelve	84
Radioaktív szemfesték	87
Budapesti emlék	90
Mária a gyermek Jézussal	93
Szilágyi Sándor	95
Hegyi patak	95
Egry Ferenc mellszobra Kisgejőcön	97
Virágok	99
Kulin Ágnes	100
Matrjoska	101
Feszület	104
Medúza	107
Gogola Zoltán	109
Szerpentin	110
Csendélet	110
Az első emberpár	114
A beregszászi református templom	115
Hegyi tanya	119
Hóolvadás	119
Beregszász télen	122
Vérke-híd	129
Beregszász	135
Máté Edvárd	136
Muzsika	140

TARTALOM

Repülni vagy szállni? Néhány gondolat előszó helyett	5
Ambrus Flóra	8
Kettesben önmagammal.....	10
Ámorth Angelika	15
Nőnap.....	16
Csak egy kis lelket.....	16
Egy táncnyi boldogság.....	18
Galacsin.....	20
Áru	20
Jó keresztény háború idején	21
Levél.....	21
XI. Bíró Gergely	24
Édesapámnak.....	25
Lustrum quadrigum.....	26
Csornyij Dávid	28
Ittasan.....	30
Senkik hőse	31
Adminisztráció.....	33
Ébredés utáni gondolat	33
Létezés mindenhol	34
Hájas Csilla	37
Az utolsó szavak jogán	38
Hatháziék	42
Irma néni.....	43
Részlet egy másik életből	43
Kopriva Nikolett	46
már csak magam előtt.....	48
Háton borsódzás	49

Az élet iskolájából	51
A piros kockás takarómon	54
Kovács Eleonóra.....	56
Záróra	59
Z. látomása	59
Z. és a pánik	60
Retesz.....	63
Marcus Gergely	66
Baraté Ágnes	67
Lombok alatt.....	68
habok fölött	68
Amit nyárnak hívtunk.....	69
Ráolvasó	71
Különjárat.....	72
Én	73
Te.....	73
Ő	73
Kaland.....	75
Örök fogság.....	76
Tiborc panasza.....	78
Németi Anett	80
Szalmaláng.....	82
Csend és öröm.....	83
Te.....	85
Egy rándulás... ..	85
A víz	86
Minden.....	86
A szekrény.....	88
Ha szúr, ha kínoz is... ..	91
ha már minden... ..	92
Pák Diána.....	94
Nyár	96
Apám	98
Hagyni.....	98
Pógyor Adrián	101
Medusa és a lidércanyák.....	102
Démonok otthona	105

Nappal nem	105
Elhitttem	105
Nekem a hold.....	106
Shrek Tímea	108
Pocokszemű Erzsé.....	111
Kezdet.....	116
A felismerés	117
Az ünnepelt.....	120
82 rubel	123
Becsengettek.....	125
Az árva.....	126
Nagyanyám.....	130
Törtkrumpli paradicsommártással.....	132
Tóth Dominika	136
csak lennék	137
csak beköszönök	138
Szeretem	138
Miért nem?!.....	139
Az antológia szerzői	141
A képek jegyzéke.....	142